

073693

182968914F

RGN-HSRC

**SENTRUM VIR BIBLIOTEK- EN
INLIGTINGSDIENSTE**

**CENTRE FOR LIBRARY AND
INFORMATION SERVICES**

VERVALDATUM/DATE DUE

--	--	--	--

0 0 0 1 7 6 8 5 1 4

001.3072068 HSRC BN 9

* 1 7 6 8 5 1 *

Publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels in die RSA

Verslag BIN-9

Publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels in die RSA: behoeftes en probleme

J.F. Burger

Pretoria
Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing
1987

Kopiereg: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing

Projeknommer: BNAD01R016

J.F. Burger, M.Bibl.

Eenheid vir Biblioteek- en Inligtingkundige Navorsing

Hoof: Dr. J.G. Meijer

Buro vir Ondersteunende Navorsingsdienste

Uitvoerende Direkteur: W. Verhoef

ISBN 0 7969 0609 2

Gedruk en uitgegee deur die RGN

Pretoriusstraat 134

Pretoria

RGN	BIBLIOTEEK LIBRARY	HSRC
1988-04-12		
STANDKODE 001.30-72.068 HSRC BIN 9	REGISTERNOMMER	
BESTELNOMMER	073693	
R/G		

INHOUDSOPGawe

Summary/Opsomming	viii
Hoofstuk 1: Inleiding	1
1.1 Agtergrond en probleemstelling	1
1.2 Doelstelling	2
1.3 Hipoteses	3
Hoofstuk 2: Toegepaste metodes en ondersoekgroepe	5
2.1 Toegepaste metodes	5
2.1.1 Literatuurstudie	5
2.1.2 Toegepaste metodes by empiriese data-insameling	5
2.1.3 Metodes by dataverwerking	6
2.2 Samestelling van die ondersoekgroep	7
2.3 Indeling van die verslag	7
Hoofstuk 3: Die ondersoekgroep	9
Hoofstuk 4: Evaluering van wetenskaplike tydskrifte	15
4.1 Vertragings in publikasie van tydskrifte	15
4.1.1 Oorsake van vertragings in publikasie	15
4.1.2 Gevolge van vertragings in publikasie	16
4.1.3 Vertraging in publikasie in Suid-Afrika	17
4.2 Stygende koste van tydskrifte	21
4.3 Gebrek aan standaardstelling in tydskrifte	22
4.4 Redaksionele beoordeling van tydskrifartikels	31
4.5 Gebrek aan tydskrifvoorsiening in die RSA	35
4.5.1 Gebrek aan voorsiening van tydskrifte op spesialiteitsterreine	36
4.5.2 Gebrek aan tydskrifte wat vir subsidiedoelendes erken word	38
Hoofstuk 5: Die behoefte aan 'n multidissiplinêre tydskrif in toekomsperspektief	41
5.1 Moontlike toekomstige ontwikkeling van tydskrifte	41
5.1.1 Verspreiding van voordrukke	41
5.1.2 Mikrovorme	41
5.1.3 Hulppublikasies ('Synopsis journals')	42
5.1.4 Ongeredigeerde tydskrifte ('Letters journals')	43
5.1.5 Gebruikmaking van die rekenaar	43
5.2 Menings van respondentie oor 'n multidissiplinêre tydskrif	44

5.2.1	'n Multidissiplinêre tydskrif as oplossing van publikasieprobleme	44
5.2.2	Belangstelling vir publikasie in 'n multidissiplinêre tydskrif	45
5.2.3	Vakgebiede wat 'n multidissiplinêre tydskrif behoort in te sluit	47
5.2.4	Aard van 'n multidissiplinêre tydskrif	48
5.2.5	Bemarkbaarheid van 'n multidissiplinêre tydskrif	50
Hoofstuk 6: Evaluering, gevolgtrekkings en aanbevelings		53
6.1	Evaluering	53
6.1.1	Evaluering van vraelys	53
6.1.2	Toetsing van hipoteses	53
6.2	Samevatting van gevolgtrekkings en aanbevelings	55
6.3	Aanbevelings	56
Bylae A: Dekbrief en vraelys wat aan respondent gestuur is		57
Bylae B: Verdeling van ondersoekgroep in vakgebiedgroep		60
Bylae C: Vyf moontlike voorsienings waaroor 'n multidissiplinêre tydskrif volgens respondent voorsiening behoort te maak in prioriteitsorde		64
Aangehaalde literatuur		69

LYS VAN TABELLE

Tabel 3.1	Vergelyking van getalle artikels gepubliseer deur respondent met en sonder buitelandse kwalifikasies	11
Tabel 3.2	Gemiddelde getalle artikels gepubliseer deur respondent in die binne- en buiteland volgens taal en vakgebiede	12
Tabel 4.1	Mate waarin wetenskaplikes probleme ondervind as gevolg van die verskyning van te min nommers van Suid-Afrikaanse tydskrifte per jaar op 'n vyfpuntskaal volgens vakgebiede	18
Tabel 4.2	Mate van tevredenheid met die aantal nommers van tydskrifte wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies per jaar uitgee op 'n vyfpuntskaal volgens vakgebiede	19
Tabel 4.3	Mate van tevredenheid met tydsverloop tussen indiening en publikasie van artikels in tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies op 'n vyfpuntskaal volgens vakgebiede	20
Tabel 4.4	Mate waarin wetenskaplikes die wetenskaplike gehalte van Suid-Afrikaanse tydskrifte as laag evalueer volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	24
Tabel 4.5	Mate van tevredenheid met voorkoms van die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	25
Tabel 4.6	Mate van tevredenheid van respondent met die uitleg van die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	26
Tabel 4.7	Mate van tevredenheid met die leesbaarheid van artikels in die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	26
Tabel 4.8	Mate van tevredenheid met internasionale aansien van tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	28
Tabel 4.9	Mate van tevredenheid met die dekking in internasionale indekse van tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	30
Tabel 4.10	Mate waarin probleme ondervind word met redaksionele beoordeling van wetenskaplike artikels vir Suid-Afrikaanse tydskrifte volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	33
Tabel 4.11	Mate waarin wetenskaplike beperking ten opsigte van publikasie in Suid-Afrikaanse tydskrifte as 'n probleem ondervind word volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	34

Tabel 4.12	Mate waarin taalbeperking ten opsigte van publikasie in Suid-Afrikaanse tydskrifte as 'n probleem ondervind word volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	35
Tabel 4.13	Mate van tevredenheid met voorsiening in spesialiteitsterreine vir tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike publikasies volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	37
Tabel 4.14	Mate waarin probleme ondervind word ten opsigte van tydskrifte wat nie vir subsidiedoelendes erken word nie volgens vakgebiede op 'n vyfpuntskaal	39
Tabel 5.1	Mate waartoe 'n multidissiplinêre tydskrif 'n oplossing bied vir probleme met publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels volgens vakgebiede	45
Tabel 5.2	Mate van belangstelling om wetenskaplike artikels in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer volgens vakgebiede	46
Tabel 5.3	Vakgroeperings wat ingesluit behoort te word in 'n multidissiplinêre tydskrif volgens vakgebiede	47
Tabel 5.4	Sake waarvoor voorsiening gemaak behoort te word in die multidissiplinêre tydskrif met prioriteitsaanduiding	49
Tabel 5.5	Belangstelling van respondent om 'n multidissiplinêre tydskrif deur hulle biblioteek te ontvang volgens vakgebiede	50
Tabel 5.6	Belangstelling van respondent om op 'n multidissiplinêre tydskrif in te teken volgens vakgebiede	51

LYS VAN FIGURE

Figuur 1	Verdeling van ondersoekgroep volgens geslag en huistaal	9
Figuur 2	Verdeling van ondersoekgroep volgens vakgebied en rang	10

SUMMARY

The purpose of this investigation was

- to determine the need in the RSA for an omnibus journal dealing with the human sciences;
- to determine the degree of satisfaction with a journal of a general nature among natural scientists in the RSA, and
- to identify problems experienced by scientists in respect of the publication of articles in journals, which may be of value to the Board for Scientific Publications in evaluating its activities and planning for the future.

The two methods used were a literature study and a postal questionnaire which 816 scientists in the RSA filled in. According to the Dewey classification the scientists were subdivided into four groups, namely the human, social, exact and technological sciences.

In the first place a survey was made of respondents' views on the publication of scientific articles in general and those of the Board for Scientific Publications in particular. Secondly an investigation was conducted into the subject literature in order to compare the views of the respondents with those expressed in the subject literature. This literature was also studied with a view to future planning regarding the publication of scientific articles in professional journals and with a view to determining trends.

The major findings of the inquiry were that there was a need for an omnibus journal dealing with the human sciences and that the publication of such a journal would probably be an economically viable enterprise. In its provision should be made for

- interdisciplinary publications on topics that are of common interest to the various human sciences;
- approaching problems from the point of view of various disciplines (multidisciplinary), and
- articles on disciplines for which no scientifically acknowledged journal is published locally.

Most natural scientists expressed their satisfaction with the general journal published by the Board for Scientific Publications for the natural sciences.

The report contains 22 tables, two figures, three appendices and a list of quoted sources.

OPSUMMING

Die doel van hierdie ondersoek was om

- die behoeftte aan 'n geesteswetenskaplike omnibustydskrif in die RSA te bepaal;
- die mate van tevredenheid met 'n algemene tydskrif by natuurwetenskaplikes in die RSA vas te stel, en
- probleme te identifiseer wat wetenskaplikes met publikasie van tydskrifartikels ondervind en wat vir die Raad vir Wetenskaplike Publikasies van nut kan wees by evaluering van sy aktiwiteite en toekomsbeplanning.

Twee metodes is gebruik: eerstens 'n literatuurstudie en tweedens 'n posvraelys waarop 816 wetenskaplikes in die RSA gerespondeer het. Die wetenskaplikes is aan die hand van die Dewey klassifikasiestelsel in vier groepe onderverdeel, te wete geestes-, sosiale, eksakte en tegnologiese wetenskapgroepe.

In die ondersoek is eerstens respondent se menings oor publikasie van wetenskaplike artikels in die algemeen en dié van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies in die besonder gepeil. In aansluiting hierby is tweedens 'n ondersoek na die vakliteratuur ingestel ten einde die menings van die respondent en die vakliteratuur onderling te vergelyk. Ook is die vakliteratuur bestudeer om met die oog op toekomsbeplanning insake die publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels, tendense uit te wys.

Die belangrikste bevindings van die ondersoek is dat daar 'n behoeftte aan 'n geesteswetenskaplike omnibustydskrif bestaan en dat dit waarskynlik ekonomies lewensvatbaar sal wees. Daarin behoort voorsiening gemaak te word vir

- interdissiplinêre artikels oor onderwerpe wat met meerdere geesteswetenskaplike vakgebiede raakvlakke het;
- artikels gerig op probleembenaderings vanuit verskeie disciplines, dit wil sê multidissiplinêre benaderings, en
- artikels op vakgebiede waarvoor daar nog nie 'n erkende nasionale navorsingstydskrif in die land bestaan nie.

Die meerderheid van die natuurwetenskaplikes is tevrede met die algemene tydskrif wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies vir die natuurwetenskappe uitgee.

Die verslag bevat 22 tabelle, twee figure, drie bylaes en 'n lys van aangehaalde literatuur.

HOOFSTUK 1: INLEIDING

1.1 AGTERGROND EN PROBLEEMSTELLING

Die jaar 1665 word algemeen beskou as die jaar waarin wetenskaplike joernalistiek 'n aanvang geneem het. Die Journal de Scavans wat in dié jaar uitgegee is, is volgens Subramanyam (1983:4) in die lewe geroep "to make known experiments in physics, chemistry and anatomy that may serve to explain natural phenomena, to describe usefull or curious inventions of machines, and to record meteorological data." Subramanyam (1983:4) vermeld eweneens dat die tydskrif Philosophical transactions in dieselfde jaar verskyn het. Die uitgee van tydskrifte het volgens Kronick (1976:v) en Kuney (1970:42) 'n nuwe wyse van wetenskaplike kommunikasie ingelui wat tot vandag toe bly voortbestaan.

Die behoefte aan 'n formeel wetenskaplike en vinnig beskikbare publikasiemedium wat ontstaan het, is hoofsaaklik daaraan toe te skryf dat die ou stelsels van publikasie in boeke en skryf van brieve ernstige gebreke gehad het. (Subramanyam, 1983:4) Publikasie in tydskrifte was in die verlede en bly steeds die gunstelingmetode van vinnige beskikbaarstelling van gegewens vir navorsers en wetenskaplike werkers en is sodoende die belangrikste bron van wetenskaplike en tegniese 'inligting'. Met die groei van tydskrifte tot sy huidige omvang is daar wel bedenkinge oor hulle voortbestaan uitgespreek (Dutta, 1982:45) maar Rowland (1982: 97) merk hierteen op:"Scientists value their primary literature highly, and in general are not enthusiastic about changes in it."

Die rede vir die populariteit van tydskrifte as draers van wetenskaplike en tegniese gegewens kan waarskynlik gevind word in die funksies wat tydskrifte in die wêreld van wetenskaplike kennis vervul. Herschman (1970: 37) tipeer die belangrikste funksies van tydskrifte as 'n argivale, 'n (snel) disseminerende en 'n sosiale funksie. Die argivale funksie het betrekking op die rekordering van wetenskaplike gegewens en die bewaring daarvan. Die moontlikheid om wetenskaplike bevindinge en resultate vinnig te versprei (die funksie van vinnige disseminasie) is hierbo ook reeds genoem. Herschman (1970:39) beskou die sosiale funksie van tydskrifte as erkenning van kundigheid en die kennisname van artikels deur lesers. Subramanyam (1983: 9) en Dutta (1982:45) onderskei eweneens die bovenoemde drie as tydskrifte se belangrikste funksies. Hierdie drie funksies van tydskrifte kan gesien word as die rede waarom hulle na 300 jaar nog steeds 'n baie gewilde kommunikasiemedium is. Dutta (1982: 46) merk in hierdie verband op: "The problem in replacing the journal is that it fulfills a number of different objectives simultaneously."

Terwyl die argivale waarde, vinnige verspreiding en die sosiale waarde van inligting die behoud van tydskrifte as publikasiemedium verseker, is dit terselfdertyd ook die faktor wat die gebreke by tydskrifte veroorsaak. Subramanyam (1983:9) skryf: "Some of these roles are mutually incompatible." Indien net artikels van hoë argivale waarde gepubliseer word, is keuring noodsaaklik wat die tempo van disseminasie vertraag.

HOOFSTUK 1

Keuring en voorbereiding van artikels vir uitgawe neem dikwels 'n lang tyd in beslag en belemmer die vinnige verspreiding van inligting.

Die probleem van vertraging kan nie uitgeskakel word waar tydskrifte dien as 'openbare argiewe van geleerdheid' en dus sorg gedra word dat die inhoud daarvan van hoë kwaliteit is en bly nie. Kwaliteitskontrole bring noodwendig vertraging mee aldus Herschman (1970:37).

In die RSA word waarskynlik dieselfde probleem van vertraging ondervind, met die verskil dat daar 'n bykomende faktor aanwesig is wat hierdie probleemsituasie vererger, naamlik die klein wetenskaplike gemeenskap.

Die klein getal wetenskaplikes produseer minder bydraes as in die buiteland. Dit veroorsaak dat minder nommers per jaar verskyn en die tydperk tussen voltooiing van 'n tydskrifartikel en die publikasie daarvan dikwels noodwendig verleng word. Verder bestaan daar in die RSA nie nasionale navorsingstydskrifte (wat vir subsidiedoeleindes aan universiteite in ag geneem word) op alle vakterreine nie. Die genoemde probleme bestaan veral by personeel wat aan universiteite verbonde is weens die druk wat op hulle uitgeoefen word om te publiseer in tydskrifte wat vir subsidies aan universiteite in aanmerking kom.

Moontlike oplossings vir hierdie probleem is:

- (a) Die uitgawe van 'n nasionale tydskrif op elke vakgebied. Sulke tydskrifte word egter eers lewensvatbaar wanneer daar genoeg artikels van vereiste kwaliteit aangebied word om 'n aantal nommers per jaar te vul. Of die potensiaal van voldoende artikels aanwesig is, kan egter eers bepaal word wanneer 'n tydskrif bestaan. Die uitgawe van 'n nuwe tydskrif hou dus dus 'n risikofaktor in.
- (b) Die publikasie van een nasionale tydskrif vir 'n groep vakgebiede wat bymekaar hoort. Die lewensvatbaarheid van so 'n tydskrif is egter ook te bevraagteken. Eerstens is dit onbekend of oueurs wat op bepaalde gebiede spesialiseer in so'n tydskrif sal wil publiseer en of die tydskrif gelees sal word deur vakspesialiste wat daarin moontlik min relevante artikels sal vind. Tweedens is dit ook onbekend of daar vir so 'n tydskrif 'n voldoende aantal artikels ingestuur sal word wat publikasie op 'n gereelde basis moontlik maak.
- (c) Die publikasie van 'n omnibustydskrif wat voorsiening maak vir artikels op alle geesteswetenskaplike vakgebiede waarvoor daar nie 'n nasionale navorsingstydskrif bestaan nie.

1.2 DOELSTELLING

In die beplanning van die projek wat op versoek van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies onderneem is, is die doelstelling soos volg geformuleer: Om ondersoek in te stel na die behoefté aan 'n geesteswetenskaplike omnibustydskrif wat gereeld verskyn om sodoende navorsingsresultate op die kortste moontlike termyn beskikbaar te stel en voorts vas te stel in hoe-

HOOFSTUK 1

verre in hierdie behoeftreeds deur 'n bestaande multidissiplinêre tydskrif vir die natuurwetenskappe voorsien word.

Ten einde hierdie doelstelling te bereik moes 'n groot groep natuur- en geesteswetenskaplikes in die ondersoek betrek word. Aangesien hierdie groep - veral met die oog op kost-effektiwiteit - nie gou weer genader kan word nie, is besluit op insameling van meerdoelige gegewens wat ook vir die Raad vir Wetenskaplike Publikasies van nut kan wees by evaluering van sy werksaamhede en by toekomsbeplanning.

Samevattend is die doel van die ondersoek om te kom tot die

- bepaling van die behoeftreeds aan 'n geesteswetenskaplike omnibustydskrif in die RSA;
- vasstelling van die mate van tevredenheid met so'n tydskrif by natuurwetenskaplikes in die RSA, en
- identifisering van probleme wat wetenskaplikes met publikasie van tydskrifartikels ondervind en wat vir die Raad vir Wetenskaplike Publikasies van nut kan wees by evaluering van sy aktiwiteite en toekomsbeplanning.

1.3 HIPOTESES

Vir die uitvoer van die ondersoek is uitgegaan van twee hipoteses, naamlik:

- Geesteswetenskaplikes in die RSA ondervind probleme met die publikasie van artikels in tydskrifte.
- Skrywers van wetenskaplike artikels in die geesteswetenskappe het 'n behoeftreeds aan 'n wetenskaplik erkende multidissiplinêre tydskrif.

HOOFSTUK 2: TOEGEPASTE METODES EN ONDERSOEKGROEPE

2.1 Toegepaste metodes

Ten einde die doelstelling van die ondersoek te bereik, is besluit om twee metodes toe te pas. Eerstens moes empiriese data by 'n groot groep wetenskaplikes in die RSA ingesamel word ten einde hul menings oor die behoeftte aan 'n geesteswetenskaplike tydskrif te kan peil.

Verder was dit nodig om in verband met die meerdoelige karakter van die ondersoek 'n literatuurstudie te onderneem.

2.1.1 Literatuurstudie

Powell (1985:60) onderskei twee soorte literatuurstudie as volg: "Literature surveys may stand alone, but more often they are, of course, a part of a larger study. In the latter case, they are considered to be supportive of the research that follows rather than research studies in themselves." In hierdie studie is 'n literatuurstudie onderneem om

- 'n globale visie op die onderwerp te verkry;
- duplisering van navorsing te voorkom;
- die geskikte metode vir die insameling van empiriese data te bepaal;
- die historiese ontwikkeling van wetenskaplike tydskrifte te kan skets;
- die probleme wat met wetenskaplike tydskrifte as publikasiemedia ondervind word weer te gee;
- van die verwagte toekomstige ontwikkeling van wetenskaplike tydskrifte 'n oorsig te vorm;
- die behoefttes wat in die vakliteratuur vermeld word en dié van die wetenskaplikes in die RSA onderling te kan vergelyk, en
- tendense in die publikasie van tydskrifartikels - veral by vinnige ontwikkeling van die tegnologie - te kan uitwys.

2.1.2 Toegepaste metodes by empiriese data-insameling

By die keuse van metodes vir empiriese data-insameling by wetenskaplikes is die volgende faktore in ag geneem:

- 'n Opinie-peiling is nodig om kennis te neem van die omvang van die behoeftte aan 'n geesteswetenskaplike tydskrif waarvan die wetenskaplikes bewus is (dus nie onbewuste behoefttes nie).
- 'n Wye spektrum van kundiges behoort by die opiniepeiling betrek te word ten einde betekenisvolle afleidings oor die genoemde behoeftte te kan maak.
- Die benodigde gegewens sou met eenvoudige vraagstellinge verkry kan word.

HOOFTUK 2

Met die oog op bovenoemde is besluit om die posvraelysmetode te gebruik. Mouly (1970: 242) noem as voordele van die posvraelys as ondersoekmetode die volgende: "Among the major advantages of the questionnaire is that it permits wide coverage at a minimum expense both in money and effort. It not only affords wider geographic coverage but it also reaches persons who are difficult to contact. This greater coverage makes for greater validity in the results through promoting the selection of a larger and more representative sample." Die posvraelysmetode het ook die bykomende voordele ingehou dat dit goedkoper was, anonimitet verzeker kon word en moontlike vooroordele van die vraesteller uitgeskakel kon word.

Uit die aard van die ondersoek is 'geesteswetenskaplikes' betrek. Verder is besluit om ook 'natuurwetenskaplikes' te betrek vir onderlinge vergelyking van publikasiewyses en behoeftes aan multidisiplinêre tydskrifte op albei breë gebiede.

By die opstel van die vraelys aan wetenskaplikes wat as bylae A tot hierdie verslag toegevoeg is, is aan veral drie aspekte aandag geskenk, te wete

- identifiserende gegewens;
- probleme wat respondentie met tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies en ander Suid-Afrikaanse tydskrifte ondervind, en
- respondentie se behoeftes aan en houding jeens 'n multidisiplinêre omnibusstudie.'

Onderafdelings van die vraelys sal in hoofstukke drie en vier aan die orde gestel word.

'n Lys van 100 vakgebiede en terreine is saamgestel uit 'n amptelike lys vakgebiede in die geesteswetenskappe wat deur die Instituut vir Navorsingsontwikkeling in die RGN gebruik word en vakgebiede in die natuurwetenskappe wat in universiteitsjaarboeke aangedui word. Die lys van vakgebiede is as bylae B tot die verslag toegevoeg.

2.1.3 Metodes by dataverwerking

Na terugontvang van die vraelyste is die antwoorde eerstens gekodeer. Daarna is die data deur die RGN se rekenaarafdeling aan die rekenaar toegevoer en gekorrigeer. By die rekenarmatige verwerking is eerstens frekwensies van al die data verskaf. Na aanleiding van die frekwensies is gevind dat twee vroeë herkodering nodig was, naamlik vraag 3 (tipe instansies) en vraag 4 (vakgebiede). By vraag 3 is die response van die teknikons en universiteite bymekaar geplaas as dié van tersiêre onderriginstansies omdat die verhouding tussen die twee ongelyk was en 'n skwe beeld kon skep. By vraag 4 (vakgebiede) was daar nie response op alle vakgebiede nie. Verder was daar op sommige vakgebiede 'n groot aantal response, terwyl op ander vakgebiede slegs een of twee persone gerespondeer het. 'n Sinvolle verdeling kon gemaak word deur die response in vier groepe te verdeel, te wete geesteswetenskappe, sosiale wetenskappe, suiwer wetenskappe en tegnologiese wetenskappe. Hierdie verdeling is aan die hand van die Dewey Desimale Klassifikasiestelsel gedoen. Die resultaat daarvan is as bylae B tot die verslag toegevoeg. Die gevraagde rekenarmatige ver-

werking van die data het drie-dimensionele tabelle en tabelle van meervoudige reaksie (volgens Gemini-program) opgelewer.

2.2 Samestelling van die ondersoeksgroep

Ten einde die maksimale inset van wetenskaplikes te verkry, is gepoog om so 'n groot groep as moontlik te bereik. Twee groepe moontlike respondentie is geïdentifiseer, naamlik navorsers aan navorsingsinstansies en dosente en navorsers aan universiteite en technikons.

By die navorsingsgemeenskap is gekonsentreer op twee navorsingsinstansies, naamlik die WNNR vir natuurwetenskaplikes en die RGN vir geesteswetenskaplikes. By die WNNR is, met die welwillende medewerking van mnr. N. Steyn, alle WNNR-gebruikers van die SASDI-diens betrek. Die RGN-personeelafdeling was behulpsaam met die identifisering van alle afdelingshoofde in die organisasie, waarna vraelyste aan hulle gestuur is.

Ten opsigte van universiteitsdosente en -navorsers is 'n adreslys van departementshoofde in geesteswetenskappe gevind aan wie vraelyste gestuur kon word. Dit het slegs departementshoofde in die natuurwetenskappe aan universiteite en technikons gelaat. Deur gebruikmaking van die jaarboeke van universiteite kon 'n lys van natuurwetenskaplike departemente aan die Suid-Afrikaanse universiteite saamgestel word. Ten opsigte van technikons in die RSA wat minder as die bovenoemde instansies betrokke is by navorsing, is vraelyste aan voorsitters van die navorsingskomitees gestuur.

Alle vraelyste is vergesel van 'n dekbrief waarin die departementshoofde (in die geval van technikons die voorsitter van navorsingskomitees) versoek is om die vraelys aan navorsingsgerigte persone in hulle afdelings beskikbaar te stel (die dekkingsbrief is opgeneem in bylae A tot hierdie verslag).

Altesaam 1 848 vraelyste is in Mei 1986 aan die verskillende groepe versend en 816 (44,2 %) is betyds vir rekenaarmatige verwerking terug ontvang. Geen aanmanings is uitgestuur nie aangesien daar van die veronderstelling uitgegaan is dat persone wat nie belang het by die publikasie van wetenskaplike artikels nie, nie die vraelyste sal beantwoord nie. Die persone aan wie vraelyste gestuur is, was immers ook nie 'n teikengroep nie maar 'n groot gedeelte van die geestes- en natuurwetenskaplikes in die land.

2.3 Indeling van die verslag

Na die inleidende hoofstuk wat die probleem- en doelstelling en hipotese bevat en die verantwoording van die metodologie in hierdie hoofstuk, volg hoofstuk drie oor die ondersoeksgroep en sy samestelling. Hoofstuk vier handel oor die evaluering van wetenskaplike tydskrifte, waarna in hoofstuk 5 respondentie se behoeftie aan en menings oor 'n multidissiplinêre tydskrif geskets word. Die verslag word afgesluit met 'n samevatting van die gevolgtrekkings en die formulering van enkele aanbevelings in hoofstuk 6.

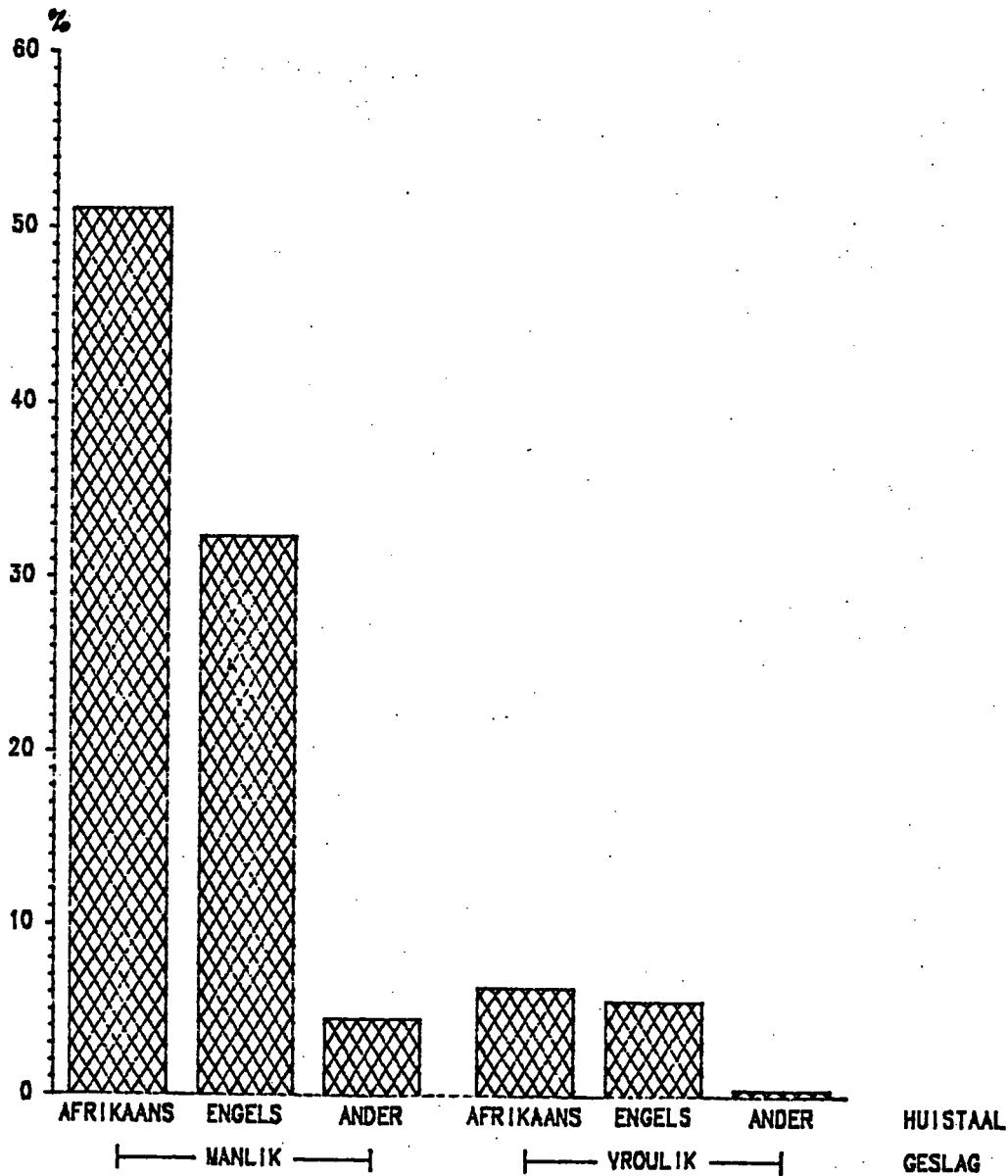
HOOFSTUK 3: DIE ONDERSOEKGROEP

Alvorens aandag gegee kan word aan die respondent se evaluering van wetenskaplike tydskrifte en hulle behoeftie aan 'n multidissiplinêre tydskrif op 'geesteswetenskaplike' vakgebiede, behoort eers op die respondentegroep self gefokus te word. Die doel daarmee is om

- die groep te omskryf;
- vas te stel of die groep verteenwoordigend is van die populasie;
- te bepaal of die groep bevoeg is om die gevraagde menings uit te spreek, en
- aan te toon in hoeverre daar erkende vaktydskrifte bestaan waarin hulle kan publiseer.

Figuur 1 toon grafies die verdeling volgens geslag en huistaal aan.

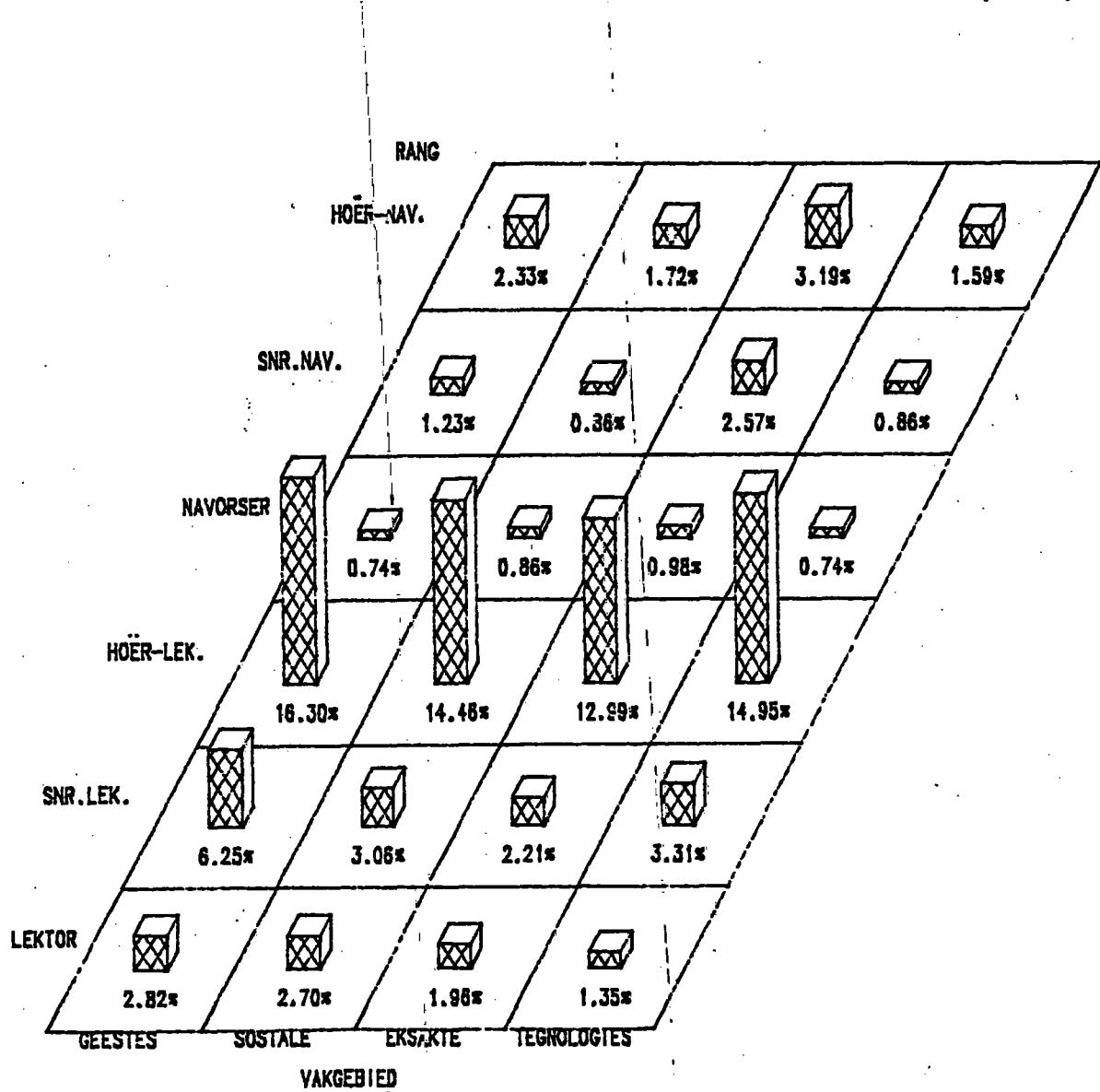
FIGUUR 1: VERDELING VAN ONDERSOEKGROEP VOLGENS GESLAG EN HUISTAAL (N=816)

Uit die figuur blyk dat dames 'n relatief klein persentasie (12,1 %) van die respondentegroep verteenwoordig in vergelyking met mans. Dit is ook opmerklik dat in beide die groepe daar meer Afrikaanssprekende as Engels- en anderstalige persone voorkom. Op hierdie verskille word nie verder ingegaan nie want wat bepalend is vir die geldigheid van die teikengroep is die feit of respondentte wetenskaplike artikels skryf, en nie hulle geslag of huistaal nie. Geslagte en huistale van die ondersoekgroep is slegs volledigheidshalwe gemeld.

Figuur 2 dui aan hoe die ondersoekgroep verdeel is volgens vakgebied en die posisies wat hulle beklee in die instansies waar hulle werksaam is. Hoe die vier hoofgroepe vakgebiede saamgestel is, is reeds onder die opskrif metodiek in die vorige hoofstuk beskryf.

FIGUUR 2. VERDELING VAN ONDERSOEKGROEP VOLGENS VAKGEBIED EN RANG (N=816)

HOOFSTUK 3

Uit die gegewens in figuur 2 blyk dat elkeen van die vier hoofgroeperings waarin die respondent ingedeel is, minder as 5 % van die ewekansige 25 % awyk. Dit is 'n byna eweredige verspreiding van antwoorde per groep vakdissiplines. Verder is dit duidelik dat die onderverdeling volgens die posisies wat respondent beklee in die instansies waar hulle werkzaam is, oor die vier groepe vakgebiede min of meer ewe groot groepe vorm. Dit duisterk daarop dat die respondent 'n verteenwoordigende groep persone is wat 'n beeld gee van waar in die akademiese gemeenskap die meeste potensiële outeurs van wetenskaplike artikels te vinde is. Dat die kategorieë medeprofessor en hoër en hoofnavorser en hoër die grootste groepe is en die kategorieë lektor en navorser verreweg die kleinste is, duisterk daarop dat die getal skrywers van wetenskaplike artikels met die vordering in die wetenskaplike loopbane toeneem. Dit spreek vanself. Die feit dat die getal respondent in die kategorie medeprofessore en hoër meer as die helfte in elkeen van die vier groepe uitmaak, gee waarskynlik te kenne dat daar in die land meer doserende as navorsingsposte bestaan. Die bestaande gegewens gee aanleiding tot die afleiding dat die 816 respondent 'n ondersoekgroep vorm wat as verteenwoordigend beskou mag word.

Verdere vrae wat aan die ondersoekgroep gestel is ten einde die groep te identifiseer, is of hulle van hulle kwalifikasies oorsee verwerf het (vraelys, vraag 5), hoeveel artikels hulle gedurende die afgelope vyf jaar gepubliseer het in die RSA (in Engels, Afrikaans of 'n ander taal) en hoeveel in die buiteland (vraelys, vraag 6). By die verwerking van die gegewens oor die hoeveelheid artikels wat gepubliseer is, is die getal artikels wat die persone in 'n spesifieke groep gepubliseer het, bymekaar getel en gedeel deur die getal respondent in die groep om sodoende die gemiddelde getal artikels per persoon te verkry. Die getal waarmee gedeel is (N), word telkens vermeld. Die gemiddelde getal artikels wat die ondersoekgroep geskryf het, bedra 7,0 per persoon.

Tabel 3.1

VERGELYKING VAN GETALLE ARTIKELS GEPUBLISEER DEUR RESPONDENTE MET EN SONDER BUITELANDSE KWALIFIKASIES

BUITELANDSE KWALIFIKASIE	GEMIDDELDE GETALLE ARTIKELS PER PERSOON				
	RSA Eng.	RSA Afr.	RSA Ander	Buiteland	Totaal
Ja N=288	3,3	1,2	0,1	3,9	8,5
Nee N=528	2,4	1,7	0,1	2,1	6,3
Totaal N=816	2,8	1,5	0,1	2,8	7,0

In tabel 3.1 word weergegee hoe die gemiddelde getal artikels van persone met buitelandse kwalifikasies vergelyk met die gemiddelde getal artikels

HOOFSTUK 3

van persone sonder buitelandse kwalifikasies. Dit blyk uit tabel 3.1 dat persone wat oorsese kwalifikasies verwerf het, meer artikels in Engels in die RSA sowel as in die buitenland publiseer en in totaal meer artikels publiseer as persone sonder buitelandse kwalifikasies.

Tabel 3.2 toon die gemiddelde getalle artikels wat in die onderskeie vakgebiede gepubliseer word.

Tabel 3.2

GEMIDDELDE GETALLE ARTIKELS GEПUBLISEER DEUR RESPONDENTE IN DIE BINNE- EN BUITELAND VOLGENS TAAL EN VAKGEBIEDE

VAKGEBIEDE	GEMIDDELDE GETALLE ARTIKELS GEПUBLISEER VOLGENS TAAL EN LAND				
	Engels RSA	Afrikaans RSA	Ander RSA	Buiteland	Totaal
Geesteswetenskappe N=242	2,0	2,1	0,2	1,1	5,4
Sosiale wetenskappe N=193	2,3	1,8	0,1	0,6	4,8
Eksakte wetenskappe N=195	3,5	0,5	0,1	6,6	10,7
Tegnologiese wetenskappe N=186	3,3	1,4	0,1	3,0	7,8
TOTAAL N=816	2,7	1,5	0,1	2,7	7,0

Uit tabel 3.2 blyk dat die verskil tussen die totale gemiddeldes van geestes- en sosiaalwetenskaplikes aansienlik verskil van die totale gemiddeldes van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes.

Die swaartepunte van die eksakte en tegnologiese wetenskappe lê by Engelse artikels in die RSA en publikasies in die buitenland, terwyl die swaartepunt van die sosiale wetenskappe lê by Engelse publikasies in die RSA en dié van die geesteswetenskappe by Afrikaanse artikels in die RSA. By beide die sosiale en geesteswetenskappe word die oorgrote meerderheid publikasies in die binneland gepubliseer.

Ten slotte behoort aandag gegee te word aan die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies waaroor elk van die vakgebiede beskik aangesien dit die antwoorde wat van die groepe verkry is, moet beïnvloed. Een van die

algemeenste verduidelikings wat vir nie-respons op vraag 8 in die vraelys (mate van tevredenheid met die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies) ontvang is, is dat die respondent nie die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies ken nie en dus nie 'n oordeel daaroor kan vel nie. Hierdie verduidelikings wys reeds op die belangrikheid om by die verwerking van die gegewens in gedagte te hou dat nie alle vakwetenskappe beskik oor 'n tydskrif wat deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies uitgegee word nie.

Die volgende tydskrifte word deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies vir die verskillende vakgroepe uitgegee. (Die indeling hieronder is volgens die Dewey-klasse in bylae B.)

Geesteswetenskappe

- . S A Tydskrif vir Wysbegeerte
- . S A Tydskrif vir Biblioteek- en Inligtingkunde
- . S A Tydskrif vir Bantoetale
- . S A Tydskrif vir Sielkunde

Sosiale wetenskappe

- . S A Tydskrif vir Etnologie
- . S A Tydskrif vir Sosiologie
- . S A Tydskrif vir Bedryfsleiding
- . S A Tydskrif vir Opvoedkunde

Eksakte wetenskappe

- . S A Tydskrif vir Natuurnavorsing *
- . S A Tydskrif vir Plantkunde
- . S A Tydskrif vir Dierkunde
- . S A Tydskrif vir Fisika
- . S A Tydskrif vir Chemie
- . S A Tydskrif vir Plant en Grond *
- . S A Tydskrif vir Wetenskap *

Tegnologiese wetenskappe

- . Geen

* Die drie tydskrifte wat met * gemerk is kan moontlik ook artikels uit die tegnologiese wetenskappe bevat. Omdat hulle titels egter aandui dat hulle primêr by die eksakte wetenskappe tuishoort is hulle daar geklassifiseer.

SAMEVATTING VAN BEVINDINGS

- Min of meer gelyke groepe persone uit die geesteswetenskappe, sosiale wetenskappe, eksakte wetenskappe en tegnologiese wetenskappe het op die uitgestuurde vraelys gerespondeer.

- Die respondenté het gemiddeld 7 artikels per persoon gedurende 1981-1985 gepubliseer.
- Geesteswetenskaplikes publiseer hul artikels by voorkeur in Afrikaans in die RSA en sosiale wetenskaplikes by voorkeur in Engels in die RSA. Die respondenté uit die tegnologiese wetenskappe publiseer by voorkeur in Engels in die RSA en in die buiteland, terwyl die eksakte wetenskaplikes wat die meeste artikels lewer, die voorkeur verleen aan publikasie van artikels in die buiteland.
- Die eksakte wetenskapgroep beskik oor die beste verteenwoordiging van tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies terwyl die tegnologiese wetenskapgroep slegs oor 'n algemeen natuurwetenskaplike tydskrif beskik. Die geesteswetenskappe beskik oor drie en die sosiale wetenskappe oor vier tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Hierdie twee groepe beskik nie oor 'n algemene, multidissiplinêre tydskrif van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies nie.

Die bostaande lei tot die volgende gevolgtrekkings:

GEVOLGTREKKINGS

- Die feit dat die ondersoeksgroep vrywel eweredig oor vier breë vakgebiede verdeel is en dat die respondenté gedurende vyf jaar gemiddeld sewe artikels gepubliseer het, lei tot die afleiding dat die ondersoeksgroep die wetenskaplikes in die RSA voldoende verteenwoordig en in staat geag moet word om die huidige stand van sake te evalueer en behoeftes insake 'n multidissiplinêre tydskrif omvattend te uit.
- Die omvang van die ondersoeksgroep (816) wat die wetenskaplikes in die RSA verteenwoordig, is voldoende vir peiling van die behoefté aan 'n multidissiplinêre tydskrif.

Hoe die ondersoeksgroep die huidige stand van sake met betrekking tot die publikasie van tydskrifartikels in die land evalueer, kom in die volgende hoofstuk ter sprake.

HOOFSTUK 4: EVALUERING VAN WETENSKAPLIKE TYDSKRIFTE

Hierdie hoofstuk handel oor die evaluering van wetenskaplike tydskrifte deur kundiges wat hulle menings en bevindings in die vakliteratuur bekendgestel het en die ondersoekgroep van 816 wetenskaplikes in die RSA. Wat hierna volg, mag van nut wees vir die uitgewersbedrywe by hulle voortdurende besinning oor beleidsvrae, beplanning, organisering en beheer met betrekking tot die uitgawe van wetenskaplike tydskrifte.

Alhoewel Ziman (1969:318) die verdwyning van tydskrifte as wetenskaplike publikasiemedium nie in die vooruitsig stel nie, skets hy die bestaande situasie algemeen negatief met die volgende woorde: "It keeps being said, generation after generation, that the then current system of scientific communication is in a dreadfull mess, and that something ought to be done about it. Century after century, nothing much does get done about it, except that it swells to ever greater bulk."

By nadere kennisname van die vakliteratuur is daar vyf probleemgebiede wat benadruk word, te wete probleme as gevolg van

- vertraging in publikasie van tydskrifte;
- stygende koste van tydskrifte;
- gebrek aan standaardstelling in tydskrifte;
- redaksionele beoordeling van tydskrifartikels, en
- gebrek aan erkende tydskrifte.

Hierdie probleme sal agtereenvolgens in die res van die hoofstuk bespreek word.

4.1 Vertragings in publikasie van tydskrifte

4.1.1 Oorsake van vertragings in publikasie

Die tydsuur van vertraging in die publikasie van tydskrifte begin volgens enkele kundiges met die werk wat aanleiding gee tot die skryf van 'n wetenskaplike artikel. Garvey, Lin & Nelson (1970:62) tipeer die tydsuur as "the major lack associated with the actual conducting of the work." Hulle vermeld dat elke groep waarby hulle ondersoek ingestel het, gemiddeld 'n jaar bestee het om die werk te voltooi. Dit is nie redelik om die jaar by die tydsuur van publikasie te tel nie.

Die tydsuur tussen die inhandiging van 'n (eerste) manuskrip en die verskyningsdatum van die tydskrif waarin die artikel opgeneem is, word deur onder meer Subramanyam (1983:8) en Carson & Wyatt (1983:162) en ook in hierdie ondersoek as moontlike 'vertragingstyd' aangemerkt.

In hierdie verband meld Roland & Kirkpatrick (1975:1273): "The authors of scientific papers commonly complain about how long it takes to get their

papers published and how outdated the published findings are." Ander kundiges beskou die vertraging van publikasies in 'n ernstige lig soos Kuney (1970:42-43) wat opmerk dat "the journal faces trouble because of delays in publication." Die vraag ontstaan na die tydstip waarop die termyn tussen indiening van 'n artikel vir publikasie en die verskyning daarvan in 'n tydskrif as problematies beskou moet word. Ziman (1969:320) ag algemeen 'n interval van vier maande as geoorloof. Hy sê: Hierdie tydsbestek "is not a significant proportion of the time required to make a discovery." Gelet op wat in die inleiding betoog is, behoort publikasie so snel moontlik te geskied. Die tydskrif is immers in die lewe geroep om inligting vinnig beskikbaar te stel.

Die daadwerklike tydsverloop tussen intincting van 'n manuskrip en publikasie van 'n artikel is te lank aldus verskeie navorsers wat oor die afgelope twee dekades ondersoek ingestel het. Carson & Wyatt (1983:162) noem 'n tydperk van enigiets tussen sewe en 34 weke, en Garvey & Griffith (1966:1020) 'n gemiddelde vertragingstyd van nege tot vyftien maande. Roland & Kirkpatrick (1975:1275) vermeld dat op die fisiese en geesteswetenskaplike vakgebiede publikasie van artikels tot respektiewelik 25 en 30 maande vertraag word.

As een van die oorsake van vertraging word die meganiese proses van publikasie genoem. Roland & Kirkpatrick (1975:1275) vermeld as vertragingsfaktore "editorial processing, proofreading and printing." Die vakliteratuur lê klem op die redaksionele beoordeling as die belangrikste oorsaak van vertraging in publikasie. Subramanyam (1983:3) wys in hierdie verband op "the elaborate editorial and refereeing processes."

Hierby moet in gedagte gehou word dat redakteurs artikels van lae kwaliteit ten regte na die oueurs terugverwys vir hersiening of herskryf. Garvey & Griffith (1971:358) het die volgende bevind: "Approximately one-fifth of the articles published in the main psychology journals have been previously rejected by one or more journals. The most frequent reason given for rejection is inappropriateness of subject matter for the journal; this may be, however, a socially acceptable way of stating that the manuscript is of poor quality."

Die oorsaak van vertraging moet dus nie slegs by die redakteurs van tydskrifte gesoek word nie, maar ook by oueurs. Daarom behoort beide partye begrip vir die probleem en sy oorsake te toon.

4.1.2 Gevolge van vertragings in publikasie

Die vanselfsprekende effek wat die vertraging in publikasie van wetenskaplike vakliteratuur het, is dat cit gedurende die vertragingstyd nie vir potensiële lesers beskikbaar is nie. In hierdie verband merk Garvey, Lin & Nelson (1970:65) op: "Perhaps the most significant is the delay between most recent prepublication report and publication of the journal article, since the material appears to be effectively obscured from the public during this interval."

Die tweede gevolg van vertraging in publikasie is die belemmering van wetenskaplike vooruitgang. Senders (1976:160) merk tereg op dat, alhoewel "the document is usually uncitable in later work until it has been published, ...

delays which may be as long as one year are built in to the successive generations of thought and research which stem from some fundamental idea."

Die derde gevolg van vertraging in publikasie is dat die betrokke outeurs alternatiewe uitweë probeer soek aldus Subramanyam (1983:8-9). Eerstens vind daar tussen hulle 'n sistematiese uitruiling plaas van voordrukke van artikels wat aan 'n redakteur vir moontlike publikasie voorgelê is, aldus Ziman (1969:320). 'n Tweede verskynsel wat in die literatuur as gevolg van die vertraging in publikasie uitgewys word, is die aanbieding van manuskripte aan meer as een tydskrifuitgewer. Subramanyam(1983:9) noem dit "unethical practice." Hoewel die gelyktydige instuur van een artikel na meer as een tydskrifuitgewer as "oneties" beskou word, is dit nie onmoontlik om die rasional van die outeur hieragter te begryp nie. Redakteurs behoort van hierdie praktyk kennis te neem. Met die opbou van goeie verhoudinge met skrywers en openhartige evaluering van artikels wat hulle vir plasing in 'n tydskrif aanbied, kan dié praktyk moontlik die hoof gebied word.

Die vierde gevolg van vertraging in publikasie is dat dit potensiële outeurs van wetenskaplike artikels ontmoedig om verdere artikels te publiseer. Ziman (1969:319) stel dit soos volg: "It is tiresome to be forestalled; but obsession with sheer immediacy and speed is a neurotic symptom, mainly to be observed in certain fashionable fields where too many people are chasing too few ideas. If this is how you feel, then I advise you to look for a more profitable field of study where your innate originality may be more fruitful." (Kyk Day, 1976:291)

Die bogenoemde gevolge van vertraging is ernstig genoeg om 'n aanbeveling uit die vakliteratuur oor te neem, naamlik dat redakteurs en uitgewers van tydskrifte wêreldwyd alles in die werk stel om die probleem met vertragings in publikasie soveel moontlik op te los.

Die vraag in hoeverre wetenskaplikes probleme met vertragings in publikasie in die RSA ondervind, word in die volgende onderafdeling behandel.

4.1.3 Vertraging in publikasies in Suid-Afrika

Tydens die opname by potensiële outeurs is ondersoek ingestel na die probleme wat die wetenskaplikes met sowel Suid-Afrikaanse tydskrifte in die algemeen as tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies ondervind. Een van die aspekte wat ondersoek is in beide gevalle is die hoeveelheid nommers van tydskrifte wat per jaar verskyn, omdat die aantal nommers per jaar 'n direkte invloed het op die wagtydperk tussen indiening van die artikel en die publikasie daarvan.

Ten opsigte van die probleem wat die respondenten met die aantal nommers van Suid-Afrikaanse tydskrifte in die algemeen ervaar (vraelys, vraag 9) is die waardering soos in tabel 4.1 aangedui op 'n vyfpuntskaal verkry.

Tabel 4.1

MATE WAARIN WETENSKAPLIKES PROBLEME ONDERVIND AS GEVOLG VAN DIE VERSKYNING VAN TE MIN NOMMERS VAN SUID-AFRIKAANSE TYDSKRIFTE PER JAAR OP 'N VYFPUNTSKAAL VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE WAARIN FROELEEM ONDERVIND WORD								Rela-** tie waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	64 26,4	37 15,3	44 18,2	47 19,4	18 7,4	32 13,2	242 100		139
Sosiale wetenskappe N=193	44 22,8	30 15,5	38 19,7	44 22,8	23 11,9	14 7,3	193 100		171
Eksakte wetenskappe N=195	74 37,9	43 22,1	39 20,0	16 8,2	2 1,0	21 10,8	195 100		91
Tegnologiese wetenskappe N=186	45 24,2	43 23,1	38 20,4	24 12,9	8 4,3	28 15,1	186 100		120
TOTAAL N=816	227 27,8	153 18,7	159 19,5	131 16,1	51 6,3	95 11,6	816 100		131

* 0=geensins; 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Uit hierdie tabel is dit duidelik dat byna 'n kwart (24,8 %) van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 31,2 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes nie meen dat daar enige probleem bestaan as gevolg van te min nommers van Suid-Afrikaanse tydskrifte nie. Opmerklik is die hoë persentasie respondente uit die eksakte wetenskappe wat geen probleem in die verband ondervind nie. Of dit dui op voldoende voorsiening van wetenskaplike tydskrifte vir die eksakte wetenskappe kon nie in die bestek van hierdie ondersoek vasgestel word nie.

Dit blyk egter ook uit die tabel dat gemiddeld 49,7 % (relatiewe waarde 155) van die geestes- en sosiale wetenskaplikes in 'n gemiddelde tot hoë mate probleme ondervind en gemiddeld 33,4 % (relatiewe waarde 105) van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes in 'n gemiddelde tot hoë mate probleme ondervind as gevolg van die verskyning van te min nommers van Suid-Afrikaanse tydskrifte per jaar.

GEVOLGTREKKING

Die hoë persentasie geestes- en sosiale wetenskaplikes (byna die helfte van beide groepe) toon dat Suid-Afrikaanse uitgewers van tydskrifte volgens hulle mening nie die gewenste getal nommers op die betrokke vakgebiede publiseer nie. Hierdie stand van sake kan vir die Raad vir Wetenskaplike Publikasies aanleiding gee tot die oorweging om sy getal tydskrifttitels te vermeerder.

Die reaksie van die respondentie oor dieselfde aangeleentheid insluitend die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies (vraelys, vraag 8) word in tabel 4.2 uiteengesit.

Tabel 4.2

MATE VAN TEVREDENHEID MET DIE AANTAL NOMMERS VAN TYDSKRIFTE WAT DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES PER JAAR UITGEE OP 'N VYFPUNTSKAAL VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID							Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal	
Geesteswetenskappe N=242	12 5,0	16 6,6	32 13,2	55 22,7	52 21,5	75 31,0	242 100	187
Sosiale wetenskappe N=165	14 7,3	29 15,0	39 20,2	44 22,8	32 16,6	35 18,1	193 100	190
Eksakte wetenskappe N=195	1 0,5	15 7,7	32 16,4	60 30,8	59 30,3	28 14,3	195 100	254
Tegnologiese wetenskappe N=186	2 1,1	17 9,1	33 17,7	39 21,0	44 23,7	51 27,4	186 100	202
TOTAAL N=816	29 3,6	77 9,4	136 16,7	198 24,3	187 22,9	189 23,2	816 100	207

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermeigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Die gegewens in tabel 4.2 maak duidelik dat verreweg die meeste wetenskaplikes tevrede is met die getalle tydskrifnommers wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies jaarliks publiseer. Die meeste ontevrede respondentie word onder die sosiale wetenskaplikes aangetref (22,3 % onder die gemiddelde mate van tevredenheid (2)).

Wel moet by die vertolking van tabel 4.2 die hoë getalle nie-response in ag geneem word. Persone wat die vraag nie beantwoord het nie, dui vrywel algemeen aan dat hulle geen waarderingspunt kon toeken nie aangesien die

tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies vir hulle onbekend is. Indien die ondersoeksgroep so verteenwoordigend is as wat op goeie gronde vermoed word (kyk hoofstuk 2), dui die persentasies nie-response aan dat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte aan die eksakte en sosiale wetenskappe meer dekking gee as aan die geestes- en tegnologiese wetenskappe.

GEVOLGTREKKING

- Wetenskaplikes is vry algemeen tevrede met die getalle tydskrifnommers wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies jaarliks publiseer.
- Daar is 'n aanduiding dat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte minder vir die geestes- en tegnologiese wetenskappe as vir die sosiale en eksakte wetenskappe voorsiening maak.

'n Verdere waardering wat van die respondente gevra is ten opsigte van die tydskrifte wat deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies uitgegee word, is hulle aanduiding van die mate van tevredenheid met die tydsverloop tussen indiening van artikels en die publisering daarvan in tydskrifte. (vraelys, vraag 8) Die antwoorde is in tabel 4.3 weergegee.

Tabel 4.3

MATE VAN TEVREDENHEID MET TYDSVERLOOP TUSSEN INDIENING EN PUBLIKASIE VAN ARTIKELS IN TYDKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES OP 'N VYFPUNTSKAAL VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	13 5,4	28 11,6	48 19,8	43 17,8	29 12,0	81 33,5	242 100	153	
Sosiale wetenskappe N=193	21 10,9	24 12,4	56 29,0	37 19,2	18 9,3	37 19,2	193 100	165	
Eksakte wetenskappe N=195	6 3,1	19 9,7	47 24,1	51 26,2	34 17,4	38 19,5	195 100	206	
Tegnologiese wetenskappe N=186	18 9,7	35 18,8	42 22,6	33 17,7	4 2,2	54 29,0	186 100	126	
TOTAAL N=816	58 7,1	106 13,0	193 23,7	164 20,1	85 10,4	210 25,7	816 100	162	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Die persentasies in tabel 4.3 dui aan dat 29,8 % van die geesteswetenskaplike, 28,5 % van die sosiale, 43,6 % van die eksakte en 19,9 % van die tegnologiese wetenskaplikes te kenne gee dat hulle ten volle of baie tevrede is met die tydsverloop tussen indiening en publikasie van artikels in tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Die gemiddelde mate van tevredenheid onder 2 in die tabel druk in hierdie verband 'n mate van twyfel uit.

Die bevindings in die ondersoek stem ooreen met wat in die vakliteratuur opgemerk is. (kyk hoofstuk 4.1)

GEVOLGTREKKING

Met inagneming van 'n belangrike doelstelling van tydskrifte om wetenskaplike resultate so vinnig moontlik bekend te stel, dui die feit dat slegs 30,5 % van die wetenskaplikes in die RSA in voldoende mate tevrede is met die tydsverloop tussen die indiening van hulle manuskripte by en publisering van hulle artikels deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies daarop dat verkorting van die tydsverloop deur byna 70 % van die ondersoekgroep gewens word.

4.2 Stygende koste van tydskrifte

Inflasie raak alle sektore van die samelewing. Ook die uitgewers van tydskrifte en die kopers daarvan spring nie die stygende prysspiraal vry nie. In die literatuur word hierdie probleem onderstreep deur onder meer Day (1976:291) en Subramanyam (1983:9) wat konstateer: "The journal is becoming increasingly more expensive. Publication costs are steadily going up and so are the subscription prices." Dieselfde outeur (Subramanyam, (1983:10)) verstrek ook syfers; die pryse van tydskrifte in die Verenigde State van Amerika styg gemiddeld met 10 tot 13 persent per jaar. In Suid-Afrika met sy sterk stygende inflasie en vallende wisselkoers teenoor die Amerikaanse Dollar gedurende die 80'er jare sal hierdie persentasie nog veel hoër wees.

As eerste gevolg van hierdie styging in die prys van tydskrifte is dit al hoe moeiliker vir die individuele wetenskaplike om sy eie tydskrifte aan te koop. Subramanyam (1983:10) merk op: "The problem of rising costs of journals is equally vexatious to scientists, librarians and publishers. The high price of scientific journals is rapidly removing the journal beyond the financial means of the individual scientist. The problem is further compounded by the dispersion of articles and the diverse nature of the contents of journals. A scientist subscribing to a journal is forced to pay for 15 to 20 papers in each issue which do not concern him, in order to get the two or three that are of interest."

Hierdie neiging by individue om persoonlike aankope van tydskrifte te staak is die begin van 'n kettingreaksie wat uitkring na organisasies wat tydskrifte vir hulle personeel aankoop. By daling van die omset van 'n tydskrif moet die prys opgestoot word om die onkoste wat gevvolglik hoër word, te verhaal. Sodoende word 'n groter las op biblioteke geplaas wat ook uiteindelik genoodsaak word om intekeninge te kanselleer. In hierdie verband skryf Rowland (1982:97): "Inflation and pressure to cut public expenditure in various countries are causing the budgets of libraries for the purchase of books and periodicals to come under strain. For primary scientific periodicals, university, college, public and national libraries, all supported to varying extent from public funds in various countries, are the main market for full-price subscriptions."

Geen spesifieke vraag om te bepaal hoedanig die pryse van tydskrifte die individuele wetenskaplike raak, is in die ondersoek gestel nie. Wel is 'n vraag gestel om te kan bepaal hoeveel persone belangstel om 'n moontlike 'nuwe' multidissiplinêre tydskrif aan te koop. Die aspek word verderaan in meer besonderhede bespreek. (Hoofstuk 5.2)

Hierdie aspek is egter belangrik om in gedagte te hou wanneer die stigting van 'n nuwe tydskrif oorweeg word. Nie alleen is dit onwaarskynlik dat 'n persoon 'n multidissiplinêre tydskrif waarin slegs een of geen artikels vir hom van belang is, sal aankoop nie, maar cok biblioteke toon groot onwilligheid om op nuwe tydskrifte in te teken, aldus Day (1976:288). Die probleem waarvoor biblioteke staan, is dat 'n tydskrifintekening 'n blywende uitgawe meebring waarvan die koste voortdurend styg terwyl hulle begrotings voortdurend in reële terme daal.

Day (1976:291) is egter nie totaal pessimisties oor die vooruitsigte vir die uitgawe van tydskrifte in die toekoms nie. Sy mening lui: "The specialized journal with a 'critical mass' of 1,000 - 5,000 pages per year and a subscriber list of 2,000 to 10,000 is economic today and it should remain so in the years ahead." Hierdie voorskrifte wat geldig is vir die Verenigde State, mag heelwat anders lyk in Suid-Afrika. Met behoorlike beplanning en artikels van hoë kwaliteit kan uitgewers van tydskrifte selfs onder moeilike ekonomiese omstandighede 'n wins toon.

4.3 Gebrek aan standaardstelling in tydskrifte

Benewens die funksies van tydskrifte om navorsingsresultate en ander gegewens vinnig bekend te stel en om argivaal wetenskaplike vordering vir volgende geslagte beskikbaar te hou, dien tydskrifte ook om 'n sekere status te verleen aan die persoon wat daarin publiseer. Uiteraard hang die status wat aan die oueur verleen word saam met die status wat die betrokke tydskrif nasionaal en internasionaal geniet. Om dus 'n sekere status aan die tydskrif te gee, moet die redaksie van die tydskrif sekere standaarde vir die publikasie van artikels stel. Hoe hoër die standaarde gestel word, hoe meer status geniet die tydskrif, asook die persone wat daarin publiseer, nasionaal en/of internasionaal. Dus is dit te verstanne dat redaksies van tydskrifte graag die standaard van die tydskrif gedureng sal wil verhoog ten einde die status wat daaraan verbonde is, te geniet.

Die bepaling van standaard is egter nie 'n eenvoudige saak nie. Indien die standaard te hoog gestel word, kan min wetenskaplikes dit bereik en loop die tydskrif dood by gebrek aan voldoende artikels. Indien die standaard daarenteen te laag gehou word, gaan die status van die tydskrif verlore en word potensiële outeurs nie gestimuleer om artikels van hoë kwaliteit te lewer en/of daarin te publiseer nie.

Verder hou standaard verband met die vertragingstyd in publikasie van artikels. 'n Hoër standaard veroorsaak dat meer artikels terugverwys of verworp word. Stieg (1983:112) bring dit soos volg onder woorde: "Studies in the sciences suggest that the ratio of acceptance is related to the nature of the criteria used for judgement." Veelvuldige terugverwysing en verwerpning skep by outeurs die gevoel dat onnodig lank gesloer word met die publikasie van hulle artikels en ontmoedig potensiële outeurs.

Een van die maniere waarop die standaard van 'n tydskrif verhoog kan word, is die keuse van 'n spesialisasieterrein. Ziman (1969:322) beskryf dit soos volg: "A journal that begins to specialize in a particular topic attracts many papers on that topic, and is soon able to set a high standard that reinforces its prestige." Volgens hom is 'n tydskrif waarin artikels oor 'n verskeidenheid van vakterreine gepubliseer word, nie'aantreklik' genoeg vir outeurs nie. Hy (Ziman (1969:322-323)) beweer: "The local journal of the national academy has too small a circulation, and is too diffuse in subject matter, to be an attractive vehicle of publication for the scientist of that country. They in their turn, by insisting on publishing their work in foreign or vaguely international journals, rob the local journal of its best material thus depressing the apparent standard of research in that country." Hoewel hierdie stelling nie sonder meer vir alle lande as 'n bepalende voorskrif aanvaar moet word nie, behoort tog daarmee by die beplanning van 'n multidissiplinêre tydskrif rekening gehou te word. Veranderlikes soos die aanwesigheid of afwesigheid van beskikbare tydskrifte, die ontvang van subsidies en so meer behoort egter ook in berekening gebring te word.

'n Faktor wat ook die status van tydskrifte beïnvloed, is die verskeidenheid van standaarde op die verskillende vakgebiede. Ziman (1969:319) skryf hieroor: "The communication system of technology is quite different from that of pure sciences, having different ends, different norms, and altogether different standards of morality." Die verskille word tot 'n groot mate beïnvloed deur die spesifieke wyse van aanbieding wat op elke vakgebied as 'wetenskaplik' beskou word. Verder bestaan daar op elke vakgebied 'n aantal terme en uitdrukkingswyses wat op sigself as taalkundig verkeerd beskou kan word maar wat as vaktaal gehanteer word.

Uiteindelik word die standaard egter bepaal deur die inhoud van die artikels in die spesifieke tydskrif. Hoewel aspekte soos taalgebruik, opbou van die artikel, vereiste lengte en aanbieding in die literatuur genoem word, word dikwels weggeskram van die kern van die saak. Stieg (1983:107), wat vir Webb, die redakteur van die American historical review aanhaal, vat dit kortliks as volg saam: "In the light of his experience Webb himself in 1970 made the most specific statement on standards. He described the true scholarly article as 'confined to a carefully argued thesis, complete in itself, provocative in interpretation, and productive of further work by others.' Taking the humbler virtues of good scholarship for granted, he

concentrated on the need for breadth of appeal and insisted that articles not be 'communication addressed by specialists only to fellow specialists'."

'n Wetenskaplike verantwoordbare inhoud behoort egter gekomplementeer te word deur maklike leesbaarheid, aantreklike voorkoms, keurige uitleg, internasionale aansien en behoorlike dekking in internasionale indekse. Aan hierdie aspekte is aandag gegee in die ondersoek wat onderneem is. Die vraag oor die wetenskaplike gehalte van die tydskrif is gestel oor die spektrum van Suid-Afrikaanse tydskrifte terwyl die ander aspekte spesifiek oor tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte gevra is. Die antwoorde van die respondentie word in die volgende 6 tabelle weergegee.

Op die vraag of die respondentie probleme ondervind met die wetenskaplike gehalte van Suid-Afrikaanse tydskrifte in die algemeen, (vraelys, vraag 9) het die respondentie op 'n vyfpuntskaal geantwoord soos tabel 4.4 dit weergee.

Tabel 4.4

MATE WAARIN WETENSKAPLIKES DIE WETENSKAPLIKE GEHALTE VAN SUID-AFRIKAANSE TYDSKRIFTE AS LAAG EVALUEER VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE WAARIN PROBLEEM ONDERVIND WORD								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	67 27,7	56 23,1	55 22,7	27 11,2	4 1,7	33 13,6	242 100	109	
Sosiale wetenskappe N=193	42 21,8	54 28,0	60 31,1	15 7,8	6 3,1	16 8,3	193 100	126	
Eksakte wetenskappe N=195	56 28,7	53 27,2	45 23,1	16 8,2	5 2,6	20 10,2	195 100	108	
Tegnologiese wetenskappe N=186	20 10,7	48 25,8	56 30,1	32 17,2	7 3,8	23 12,4	186 100	153	
TOTAAL N=816	185 22,7	211 25,9	216 26,5	90 11,0	22 2,7	92 11,3	816 100	123	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermengvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Uit tabel 4.4 blyk dat 38,4 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 42,3 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes in 'n gemiddelde tot hoë mate die wetenskaplike gehalte van Suid-Afrikaanse tydskrifte laag evalueer. Die relatiewe waardes wys gemiddeldes van respektiewelik 117 en 130 vir die twee groepe uit. Verder wys die relatiewe waardes uit dat die gemiddelde

van die tegnologiese wetenskaplikes in hoër mate 'n probleem as die ander vakgroeperings ondervind.

GEVOLGTREKKING

Die feit dat meer as 'n derde van die respondentie die wetenskaplike gehalte van die Suid-Afrikaanse tydskrifte laag evalueer, dui daarop dat daar 'n behoeftie bestaan aan meer daadwerklik wetenskaplike vaktydskrifte as wat tans in Suid-Afrika uitgegee word.

Antwoorde van die respondentie op die vraag oor hoe tevrede hulle is met die voorkoms van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte, (vraelys, vraag 8) word in tabel 4.5 weergegee.

Tabel 4.5

MATE VAN TEVREDENHEID MET VOORKOMS VAN DIE TYDKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	3 1,2	13 5,4	27 11,2	60 24,8	66 27,3	73 30,2	242 100	211	
Sosiale wetenskappe N=193	2 1,0	6 3,1	8 4,1	75 38,9	66 34,2	36 18,7	193 100	265	
Eksakte wetenskappe N=195	2 1,0	7 3,6	17 8,7	59 30,3	87 44,6	23 11,8	195 100	290	
Tegnologiese wetenskappe N=186	3 1,6	2 1,1	22 11,8	56 30,1	57 30,6	46 24,7	186 100	237	
TOTAAL N=816	10 1,2	28 3,4	74 9,1	250 30,6	276 33,8	178 21,8	816 100	249	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

'n Hoë mate van tevredenheid met die voorkoms van die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies blyk uit tabel 4.5. Berekening van gemiddeldes bring aan die lig dat 69,4 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes in 'n gemiddelde tot hoë mate tevrede is met die voorkoms. Van die eksakte en

tegnologiese wetenskaplikes is gemiddeld 78,2 % in 'n gemiddelde tot hoë mate tevrede met die voorkoms van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte. Die persentasie ontevredenes bedra in die hoogste geval slegs 6,6 %. (By geesteswetenskaplikes in die kolomme onder 0 en 1)

GEVOLGTREKKING

Die standaard van afwerking van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte is so hoog dat verreweg die meeste respondenten tevrede is met die voorkoms van die publikasies.

'n Verdere vraag is gestel oor die mate van tevredenhed by respondenten oor die uitleg van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte (vraelys, vraag 8). Antwoorde op hierdie vraag word in tabel 4.6 weergegee.

Tabel 4.6

MATE VAN TEVREDENHEID VAN RESPONDENTE MET DIE UITLEG VAN DIE TYDSKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spo- ns	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	3 1,2	10 4,1	35 14,5	6 27,3	58 24,0	70 28,9	242 100	211	
Sosiale wetenskappe N=193	1 0,5	6 3,1	21 10,9	75 38,9	56 29,0	34 17,6	193 100	250	
Eksakte wetenskappe N=195	2 1,0	9 4,6	27 13,8	64 32,8	68 34,9	25 12,8	195 100	270	
Tegnologiese wetenskappe N=186	4 2,2	11 5,9	24 12,9	62 33,3	41 22,0	44 23,7	186 100	220	
TOTAAL N=816	10 1,2	36 4,4	107 13,1	257 32,7	223 27,3	173 21,2	816 100	238	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Uit tabel 4.6 blyk dat die meeste respondenten, net soos in die geval van die voorkoms van die tydskrifte, tevrede is met die uitleg van die tydskrifte van

die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Gemiddeld 71,5 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 75,1 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes is in gemiddelde tot 'n hoë mate tevrede met die uitleg van die tydskrifte. Die persentasies van die ontevredenes is laag (onder 9%). Dat die eksakte wetenskaplikes 'n nog hoër mate van tevredenheid as die ander vakgroep uitgespreek het, blyk uit die relatiewe waardes wat toegeken is. Hierdie hoë waardering hou waarskynlik verband met hulle laer nie-respons wat op sy beurt verband hou met die groter aantal tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies waaroor hulle beskik en hulle dus in staat stel om 'n beter oordeel oor die tydskrifte te kan vel.

GEVOLGTREKKING

Verreweg die meeste respondente is tevrede met die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte.

Aandag is in die vraelys geskenk aan leesbaarheid van die artikels in die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies (vraelys, vraag 8). Die antwoorde op die vraag word in tabel 4.7 weergegee.

Tabel 4.7

MATE VAN TEVREDENHEID MET DIE LEESBAARHEID VAN ARTIKELS IN DIE TYDSKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID							Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal	
Geestweswetenskappe N=242	4 1,6	12 5,0	48 19,8	66 27,3	44 18,2	68 28,1	242 100	199
Sosiale wetenskappe N=193	8 4,1	39 20,2	77 39,9	34 17,6	35 18,1	193 100		234
Eksakte wetenskappe N=195	5 2,6	38 19,5	75 38,5	52 26,7	25 12,8	195 100		264
Tegnologiese wetenskappe N=186	3 1,6	9 4,8	40 21,5	67 36,0	23 12,4	44 23,7	186 100	205
TOTAAL N=816	7 0,9	34 4,2	165 20,2	285 34,9	153 18,7	172 21,1	816 100	225

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermengvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel 4.7 toon aan dat 'n redelike hoë mate van tevredenheid met die leesbaarheid van die artikels ondervind word. Die persentasies van ontevredenes is per groep minder as 7 %. Van die geestes- en sosiale wetenskaplikes is gemiddeld 70,8 % en van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes is gemiddeld 77,4 % in 'n gemiddelde tot hoë mate tevrede met die leesbaarheid van die artikels. Opmerklik is die hoë persentasie tevredenes onder die eksakte wetenskaplikes asook die hoë getalle nie-response in die groep van die geestes- en tegnologiese wetenskaplikes. Hierdie stand van sake wat telkens in die tabelle voorkom, hou waarskynlik verband met die verskillende hoeveelhede tydskrifttitels wat van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies in die vier onderskeie vakgebiedgroepes beskikbaar is en, soos reeds vermeld by die bespreking van tabelle 4.1 en 4.2, dui op 'n behoefte aan vermeerdering van die getal tydskrifttitels deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies.

GEVOLGTREKKING

Verreweg die meeste respondentes is tevrede met die leesbaarheid van die artikels in die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte.

Tabel 4.8

MATE VAN TEVREDENHEID MET INTERNASIONALE AANSIEN VAN TYDSKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- pons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	11 4,5	27 11,2	63 26,0	44 18,2	21 8,7	76 31,4	242 100	153	
Sosiale wetenskappe N=193	11 5,7	32 16,6	54 28,0	43 22,3	10 5,2	43 22,3	193 100	160	
Eksakte wetenskappe N=195	18 9,2	36 18,5	50 25,6	39 20,0	23 11,8	29 14,9	195 100	177	
Tegnologiese wetenskappe N=186	12 6,4	35 18,8	55 29,6	31 16,7	5 2,7	48 25,8	186 100	139	
TOTAAL N=816	52 6,4	130 15,9	222 27,2	157 15,2	59 7,2	196 24,0	816 100	159	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

'n Ander aspek van standaardstelling waaraan aandag geskenk is, is die mate van tevredenheid met die internasionale aansien van tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies (vraelys, vraag 8). Antwoorde op die vraag wat gestel is, word in tabel 4.8 ontleed. Uit tabel 4.8 is dit duidelik dat ongeveer die helfte van die respondentie (gemiddeld 54,1 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 53,3 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes) in 'n gemiddelde tot hoë mate tevrede is met die internasionale aansien van die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Dit wil egter nie sê dat die ander helfte van die totale getal respondentie ontevrede is met die aansien van die tydskrifte nie. As gevolg van die hoë getalle nie-response (veral by die geesteswetenskaplikes en die tegnologiese wetenskaplikes) is die gemiddelde persentasie respondentie wat heeltemal ontevrede of ondergemiddeld tevrede is, 22,3 %.

Ter verklaring van die onvoldoende aansien wat die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens byna 'n kwart van die ondersoekgroep geniet, kan verskeie sake aangevoer word. Eerstens is Suid-Afrika - ook wetenskaplik - 'n jong land. In vergelyking met ander Westerse lande is sy getal wetenskaplikes gering. Tweedens het tweetalige tydskrifte die nadeel dat buitelanders nie kennis kan neem van artikels wat geskryf is in 'n taal wat hulle nie verstaan nie. Derdens is die huidige sanksieveldtog teen die land nie alleen teen die ekonomie nie, maar ook onder meer teen die wetenskaplikes gerig.

Dit sou egter van onverstandigheid getuig om 'n moontlik ernstige kwessie wat deur nagenoeg 'n kwart van 'n wetenskaplike ondersoekgroep aangetoon word, versagtend buite berekening te laat. Die dieperliggende saak wat aan die oordeel van hierdie wetenskaplikes ten grondslag lê, is 'n moontlike tekort aan wetenskaplike diepte, 'n kwessie wat opvoedkundige standarde raak. In hoeverre hierdie tekort daadwerklik bestaan, kan in die raamwerk van hierdie ondersoek nie afdoende bepaal word nie. Wel gee die oordeel-van-onvoldoende-aansien wat byna 200 wetenskaplikes uit die ondersoekgroep na vore bring, 'n aanduiding dat 'n dieperliggende ondersoek oor onderrigstandarde in die RSA gewens is.

GEVOLGTREKKING

Die onvoldoende aansien wat die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens byna 'n kwart van die ondersoekgroep geniet, is 'n moontlike kwessie wat vir die Raad vir Wetenskaplike Publikasies onoplosbaar is. Hierdie stand van sake dui daarop dat 'n diepgaande ondersoek oor onderrigstandarde in die RSA gewens is, tot welsyn van die land en sy inwoners.

Die laaste aspek van standaardstelling waaraan aandag gegee is, is die mate van tevredenheid met die dekking van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte in internasionale indekse. (vraelys, vraag 8) Die antwoorde op hierdie vraag word in tabel 4.9 weergegee.

Tabel 4.9

MATE VAN TEVREDENHEID MET DIE DEKKING IN INTERNASIONALE INDEKSE VAN TYDSKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- taal spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	8 3,3	29 12,0	43 17,8	45 18,6	19 7,8	98 40,5	242 100	135	
Sosiale wetenskappe N=193	12 6,2	29 15,0	51 26,4	37 19,2	14 7,3	50 25,9	193 100	155	
Eksakte wetenskappe N=195	6 3,1	16 8,2	32 16,4	58 29,7	38 19,5	45 23,1	195 100	208	
Tegnologiese wetenskappe N=186	11 5,9	18 9,7	30 16,1	35 18,8	29 15,6	63 33,9	186 100	161	
TOTAAL N=816	37 4,5	92 11,3	156 19,1	175 21,4	100 12,3	256 31,4	816 100	163	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel 4.9 laat blyk dat net die helfte (52,8 %) van die respondentie ook met die dekking van die tydskrifte in internasionale indekse tevrede is (48,0 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 58,3 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes). Die persentasie nie-response is egter nog heelwat hoër as by die vorige tabel waar internasionale aansien van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte behandel is (23,6 % gemiddeld in tabel 4.8 en 30,8 % in tabel 4.9). Hierdie hoë getal nie-response kan moontlik daaraan toegeskryf word dat biblioteekpersoneel die indekse namens die navorsers raadpleeg en hulle nie werklik weet hoe goed die dekking van die tydskrifte in internasionale indekse is nie. Die persentasie ontevredenes bedra gemiddeld minder as 16 %.

GEVOLGTREKKING

Volgens verreweg die meeste respondentie is die dekking van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte in internasionale indekse voldoende.

4.4 Redaksionele beoordeling van tydskrifartikels

Redakteurs en redaksionele beoordelaars vervul 'n belangrike rol vir sover hulle wag hou oor die kwaliteit van die artikels wat die wêreld ingestuur word asook oor dit wat vir toekomstige geslagte bewaar word. Stieg (1983:118) merk in hierdie verband op: "Refereeing has become an integral part of the knowledge industry. It performs an essential function. If it did not exist, a substitute would have to be created."

In die stelsel van 'n redakteur met beoordelaars kan wanpraktyke egter voor-kom. Stieg (1983:118-119) waarsku hierteen wanneer hy skryf dat "it must not become a false god. Too many journals have used it indiscriminately in an attempt to assert a claim to scholarship, since too many academics have a rather fuzzy conviction that refereeing equals scholarship. Refereeing must not be allowed to take the place of wise editing. It has the strength and weaknesses of the committee approach. Without the personal elements of taste and a point of view, essential in scholarship, whether humanistic or scientific, a journal is likely to become homogenized, noted more for its dullness and lack of coherence than for anything else. Such a journal is not much of a contribution to true scholarly communication." Wanneer die redakteur en sy beoordelaars hulle skuldig maak aan sake soos subjektiwiteit, bevoordeling van sekere kollegas en so meer kan dit die tydskrif op die lang duur skade berokken.

Die groot klag wat in die vakliteratuur na vore kom, is subjektiwiteit van redakteurs en beoordelaars. Dit sluit in die bevoordeling van persone wat bekend, populêr of aan bekende instansies verbonde is bo ander persone. Crane (1967:195) merk in hierdie verband op: "There is some evidence from previous studies which suggests that the evaluation of scientific articles may not always be entirely objective. A number of studies have shown that a large proportion of the articles appearing in scientific journals are contributed by scientists from major universities. There is also some indication that the selection of articles by journals may be influenced by knowledge of the academic affiliations of the authors."

Crane (1967:196,200) noem 'n aantal faktore wat redakteurs en hulle beoordelaars se objektiwiteit kan beïnvloed. Ten eerste noem hy die instansie waar-aan 'n redakteur of beoordelaar sy kwalifikasies verwerf het. By beoordeling van 'n artikel sal die persoon geneig wees om voorkeur te gee aan die gedagterigtigs (byvoorbeeld metodologie, teoretiese oriëntering en uitdrukkingswyse) van die spesifieke instansie. As tweede faktor noem hy dat die doktorale opleiding en akademiese affiliasie sekere persoonlike bande tussen persone tot stand bring wat die beoordeling van 'n artikel kan beïnvloed. Derdens noem hy "academic age" as 'n faktor wat beoordeling beïnvloed. Met "academic age" word bedoel die aantal jare nadat 'n persoon sy doktorale opleiding ontvang het. Beide die tipe materiaal waarop die redakteur of beoordelaar gunstig sal reageer en persoonlike kontakte beïnvloed die persoon hier.

Verder sê Crane (1967:199) dat redakteurs soms geneig is om persone wie se denkwyse en siening van sake in hoë mate met sy eie ooreenstem, as beoordelaars aan te stel. Dit gee aanleiding tot 'n eensydige georiënteerdheid van

HOOFTUK 4

die tydskrif wat akademiese vernuwing in 'n groot mate teenwerk. Veral as in gedagte gehou word dat redakteurs as die sogenaamde "gatekeepers" van die akademie optree, dit wil sê hulle besluit wat vrylik mag sirkuleer en wat nie, is dit volgens Crane (1967:195) 'n ernstige aanklag.

Crane (1967:196) is ook van mening dat anonimitet by beoordeling slegs in teorie bestaan. Volgens hom herken beoordelaars die werk van hulle vriende aan die skryfstyl of teoretiese oriëntering. Beoordelaars is ook oor die algemeen bewus van die ondersoeke wat deur hulle vriende uitgevoer word.

Ten slotte word gekla dat die beoordelingsproses die plasing van artikels vertraag. Roland & Kirkpatrick (1975:1275-1276) doen die volgende oplossing vir die probleem aan die hand: "Finally, we believe, although we cannot cite statistical evidence, that the existence of a professional editorial department diminishes the number of revisions necessary and helps the paper to be accepted, either because it acquires better literary qualifications or because the editorial department can "tailor" it to the journal's idiosyncrasies and standards. Our results demonstrate that rejections or second revisions prolong the journal handling time by about five months; if weaknesses can be found by an institutional editorial department, changes can be accomplished immediately."

Die bostaande negatiewe verwysings na die beoordelingsproses in die literatuur word deur Ziman (1969:319) samevattend soos volg getipeer: "External censorship of scientific papers is, of course, the function of the anonymous referees."

In aansluiting by die vakliteratuur is 'n aantal vrae in dié verband aan die respondentie in die ondersoekgroep gestel. Die antwoorde op die vraag na die mate waarin probleme met redaksionele beoordeling van wetenskaplike artikels in Suid-Afrikaanse tydskrifte ondervind word (vraelys, vraag 9), word in tabel 4.10 weergegee.

Uit tabel 4.10 blyk dat net meer as 'n derde van die respondentie probleme met die redaksionele beoordeling van artikels in Suid-Afrikaanse tydskrifte ondervind. Van die geestes- en sosiale wetenskaplikes ondervind gemiddeld 37,0 % van die respondentie probleme in 'n gemiddelde tot hoë mate en van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes ondervind gemiddeld 33,3 % in 'n gemiddelde tot hoë mate probleme met die redaksionele beoordeling. Die Suid-Afrikaanse tydskrifte sluit dié van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies in.

Een derde van die ondersoekgroep is 'n te hoë proporsie om die kwessie van standarde vir redaksionele beoordeling van manuskripte te ignoreer. As hierby die bogenoemde aanhalings in die vakliteratuur in ag geneem word, verdien hierdie probleme verdere aandag van diegene wat standarde stel.

Tabel 4.10

MATE WAARIN PROBLEME ONDERVIND WORD MET REDAKSIONELE BEOORDELING VAN WETENSKAPLIKE ARTIKELS VIR SUID-AFRIKAANSE TYDSKRIFTE VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL.

VAKGEBIED	MATE WAARIN PROBLEEM ONDERVIND WORD								
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal	Rela-** tiewe waarde	
Geesteswetenskappe N=242	70 28,9	53 21,9	41 16,9	22 9,1	11 4,5	45 18,6	242 100	101	
Sosiale wetenskappe N=193	45 23,3	39 20,2	45 23,3	31 16,1	11 5,7	22 11,4	193 100	138	
Eksakte wetenskappe N=195	76 39,0	48 24,6	33 16,9	10 5,1	5 2,6	23 11,8	195 100	84	
Tegnologiese wetenskappe N=186	39 21,0	36 19,3	47 25,3	24 12,9	7 3,8	33 17,7	186 100	124	
TOTAAL N=816	230 28,2	176 21,5	166 20,3	87 10,7	34 4,2	123 15,1	816 100	111	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

GEVOLGTREKKING

Die feit dat 287 persone uit 'n ondersoekgroep van 816 wetenskaplikes probleme ondervind, gee te kenne dat die standaardstelling vir die redaksionele beoordeling van manuskripte deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies en ander uitgewers van wetenskaplike tydskrifte in die RSA verbeter kan word sodat wanpraktyke waarop die vakliteratuur die aandag vestig, soveel moontlik voorkom kan word.

Ander sake wat met die redigering van manuskripte verband hou, is dié van wetenskaplike beperking en taalbeperking. Wetenskaplike beperking hou in dat standpunte van outeurs wat strydig mag wees met die van die redakteur en sy beoordelaars nie vir publikasie aanvaar word nie. Taalbeperking is 'n aangeleentheid wat veral in 'n land soos Suid-Afrika 'n probleem kan veroorsaak wanneer tweetalige tydskrifte voorkeur aan een van die landstale gee of waar daar slegs 'n tydskrif in een van die landstale vir 'n spesifieke vakgebied

HOOFSTUK 4

bestaan. Outeurs wat in die ander landstaal wil skryf, word sodoende van publikasie uitgesluit.

Die antwoorde op die vraag oor wetenskaplike beperking ten opsigte van Suid-Afrikaanse tydskrifte (vraag 3) word in tabel 4.11 weergegee.

Tabel 4.11

MATE WAARIN WETENSKAPLIKE BEPERKING TEN OPSIGTE VAN PUBLIKASIE IN SUID-AFRIKAANSE TYDSKRIFTE AS 'N PROBLEEM ONDERVIND WORD VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE WAARIN PROBLEEM ONDERVIND WORD								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	89 36,8	43 17,8	26 10,7	30 12,4	12 4,9	42 17,4	242 100	96	
Sosiale wetenskappe N=193	54 28,0	36 18,6	41 21,2	26 13,5	16 8,3	20 10,4	193 100	135	
Eksakte wetenskappe N=195	100 51,3	27 13,8	26 13,3	9 4,6	6 3,1	27 13,8	195 100	67	
Tegnologiese wetenskappe N=186	64 34,4	31 16,7	35 18,8	15 8,1	4 2,1	37 19,9	186 100	87	
TOTAAL N=816	307 37,6	137 16,8	128 15,7	80 9,8	38 4,7	126 15,4	816 100	96	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Dit is duidelik uit die gegewens in tabel 4.11 dat meer as die helfte (54,4 %) van die respondentie geen of bykans geen probleem met wetenskaplike beperking ondervind nie. Van die geestes- en sosiale wetenskaplikes het 51,0 % en van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes het 58,3 % aangedui dat hulle geen of 'n geringe mate van 'n probleem ondervind. Dit is egter opvallend dat in die geval van die sosiale wetenskappe die kleinste persentasie nie-response (10,4 %) aangetref word, asook dat 'n heelwat hoër persentasie (43,0 %) respondentie as in die ander vakdissiplines te kenne gegee het dat hulle 'n gemiddelde tot hele probleem met wetenskaplike beperking ondervind. Die probleem wat deur net 30 % van die wetenskaplikes ondervind word, kan deur standaardstelling uitgeskakel word en onderstreep die gevolgtrekking op grond van die gegewens in tabel 4.10.

Tabel 4.12 bevat die antwoorde op die vraag oor taalbeperking ten opsigte van Suid-Afrikaanse tydskrifte. (vraelys, vraag 9)

Tabel 4.12

MATE WAARIN TAALBEPERKING TEN OPSIGTE VAN PUBLIKASIE IN SUID-AFRIKAANSE TYDSKRIFTE AS 'N PROBLEEM ONDERVIND WORD VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE WAARIN PROBLEEM ONDERVIND WORD								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	123 50,8	34 14,0	19 7,9	20 8,3	6 2,5	40 16,5	242 100	65	
Sosiale wetenskappe N=193	86 44,6	27 14,0	31 16,1	18 9,3	10 5,2	21 10,9	193 100	95	
Eksakte wetenskappe N=195	124 63,6	21 10,8	11 5,6	7 3,6	5 2,6	27 13,8	195 100	43	
Tegnologiese wetenskappe N=186	93 50,0	23 12,4	27 14,5	10 5,4	6 3,2	27 14,5	186 100	70	
TOTAAL N=816	426 52,2	105 12,9	88 10,8	55 6,7	27 3,3	115 14,1	816 100	68	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Uit tabel 4.12 blyk dat gemiddeld 20,8 % van die ondersoekgroep probleme in 'n gemiddelde tot hoë mate met taalbeperking ondervind. Enkele respondentie het opgemerk dat te sterk gekonsentreer word om die balans tussen landstale in uitgawes van tydskrifte te handhaaf. Alhoewel die persentasie van diogene wat 'n probleem het, nie hoog is nie - een uit elke vyf persone - kan dit ongelos word deur minder rigiede standaardstelling wat tale aanbetrif.

4.5 Gebrek aan tydskrifvoorsiening in die RSA

In hierdie onderdeel kom twee sake na vore.. Eerstens is daar vakgebiede of spesialiteitsterreine van vakgebiede waarvoor geen plaaslike tydskrifte bestaan nie. Die wetenskaplikes op hierdie vakgebiede het dus geen plaaslike tydskrif waarin artikels gepubliseer kan word nie. Tweedens bestaan daar op sommige vakgebiede tydskrifte wat nie deur die Departement van Onderwys en

Kultuur vir subsidiedoelendes erken word nie. Hierdie probleem raak veral wetenskaplikes wat aan universiteite verbonde is. Hierdie twee sake word vervolgens beurtelings aan die orde gestel.

4.5.1 Gebrek aan voorsiening van tydskrifte op spesialiteitsterreine

Uit die vakliteratuur kom hoofsaaklik twee redes vir spesialisasie in tydskrifte na vore. Ten eerste word genoem dat spesialisasie 'n natuurlike proses binne die voortgang van die wetenskap is en tydskrifte as verspreiders van 'inligting' in die proses ontstaan en ontwikkel. Namate die spesialisasie in die wetenskapbeoefening vorder, ontstaan daar ook by die navorsers 'n behoefté aan gespesialiseerde tydskrifte. Die eerste rede wat hiervoor aangevoer word, is dat algemene tydskrifte nogal lywig word en navorsers nie meer tyd het om al die artikels te lees nie met die gevolg dat 'n spontane behoefté aan gespesialiseerde tydskrifte ontstaan. In hierdie verband skryf Ziman (1969:322): "The conventional system has another weapon up its sleeve: specialization. The bulk of science grows by a complex process in which old journals expand and then subdivide, and new ones also arise in the interdisciplinary regions. It may even be claimed that the modern scientist need not read any more journals than his predecessor - he only narrows his field until he takes in about as much material as before, over a more specialized range. The process seems to evolve with such statistical regularity that the dispersion of articles among the various journals can be described by an empirical mathematical law."

As tweede rede word aangevoer dat dit vir die uitgewers lonend is om gespesialiseerde tydskrifte uit te gee. Rowland (1982:98) konstateer dat kommersiële uitgewers gewilliger is om gespesialiseerde tydskrifte uit te gee as universiteite en ander wetenskaplike organisasies en beter met tydskrifte vaar as verenigings wat tydskrifte uitgee.

Of spesialisasie werklik die antwoord is op alle probleme wat tydskrifte finansieel en andersins ondervind, bly egter 'n oop vraag. Spesialisasie behoort egter wel aandag te ontvang by die beplanning van nuwe tydskrifte en die evaluering van bestaande tydskrifte, aldus Day (1976:290). Hy skryf: "Journals are indeed becoming more specialized, just as are the interests of the individual scientist. The day of the 'general' journal is over, and existing and new journals must be carefully tailored to meet specific but economically significant portions of the market with the size (and expense) of the journal being in accord with the size (income) of the market."

Aan die ondersoekgroep is 'n vraag gestel om te bepaal of outeurs van wetenskaplike artikels in Suid-Afrika ondervind om hulle artikels geplaas te kry weens die gebrek aan gespesialiseerde tydskrifte (vraelys, vraag 9). Die antwoorde op die vraag is in tabel 4.13 weergegee.

Tabel 4.13

MATE VAN TEVREDENHEID MET VOORSIENING IN SPESIALITEITSTERREINE VIR TYDSKRIFTE VAN DIE RAAD VIR WETENSKAPLIKE PUBLIKASIES VOLGENS VAKGEBIEDE OP 'N VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE VAN TEVREDENHEID								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	19 7,9	26 10,7	40 16,5	53 21,9	35 14,5	69 28,5	242 100	167	
Sosiale wetenskappe N=193	13 6,7	25 12,9	40 20,7	42 21,8	36 18,7	37 19,2	193 100	194	
Eksakte wetenskappe N=195	13 6,7	21 10,8	38 19,5	54 27,7	44 22,6	25 12,8	195 100	223	
Tegnologiese wetenskappe N=186	19 10,2	36 19,4	40 21,5	33 17,7	16 8,6	42 22,6	186 100	150	
TOTAAL N=816	64 7,8	108 13,2	158 19,4	182 22,3	131 16,1	173 21,2	816 100	183	

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermengvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

'n Gemiddelde van 47,8 % op al die vakgebiede is in 'n gemiddelde tot hoe mate tevrede met voorsiening vir spesialiteitsterreine in tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Hierdie gemiddelde is by die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes respektiewelik 69,8 % en 47,8 %. Die nie-response beloop vir die geesteswetenskappe 28,5 % en vir die tegnologiese wetenskappe 22,6 %. Diegene wat minder of nie tevrede is nie, maak 21,0 % van die ondersoekgroep uit. Die betrokke vakgebiede waarop gespesialiseerde tydskrifte verlang word, kan origens in die bestek van hierdie studie nie vasgestel word nie.

GEVOLGTREKKING

Die vraag in hoeverre die uitgawe van tydskrifte op gespesialiseerde vakterreine gewens is en deur die Raad vir Wetenskaplike Publikasies betekenisvol oorweeg kan word, kan nie beantwoord word voordat die behoefté daaraan uitgespel is nie.

4.5.2 Gebrek aan tydskrifte wat vir subsidiedoeleindes erken word

In Suid-Afrika kom 'n bykomende faktor voor wat die publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels beïnvloed, naamlik die toeken van subsidies aan universiteite vir die artikels wat deur die werknemers van 'n universiteit in erkende tydskrifte gepubliseer is. Die subsidies word deur die Departement van Nasionale Opvoeding (DNO) toegeken. Die Departement kan vanselfsprekend nie 'n subsidie gee vir artikels wat nie op wetenskaplike standaard is nie en baseer daarom sy vereiste vir subsidie op kwaliteit. Die beste manier om kwaliteit te bepaal, is om die standaard van die tydskrifte in aanmerking te neem. Volgens Plug (1987:33) word die volgende buitelandse tydskrifte vir subsidiedoeleindes erken: "The most prestigious journals are those that are indexed by the Scientific Information Service (SIS) of the United States of America. This service publishes the Science Citation Index (SCI), the Social Science Citation Index (SSCI) and the Arts and Humanities Citation Index (AHC). The Department of National Education (DNE) recognizes for subsidy purposes articles published in the journals indexed by the SIS. Authors who wish to submit articles for publication should concentrate on these journals. The SCI covers 4,000 journals."

In die RSA word ook 'n aantal tydskrifte vir subsidiedoeleindes uitgesonder. Plug (1987:34) rapporteer oor die plaaslike tydskrifte soos volg: "The Bureau for Scientific Publications at the Foundation for Education, Science and Technology, under the auspices of the Council for Scientific Publications, with financial assistance from the DNE publishes a series of scientific journals, each prefixed by South African journal of.../Suid-Afrikaanse Tydskrif vir... These journals, all of which carry articles in the two official languages, are under the control of approved professional bodies and are accredited by the DNE for subsidy purposes. Only a few of these journals...are indexed by the SIS."

Uit die voorafgaande blyk dat alhoewel die getal tydskrifte wat vir subsidiedoeleindes erken word groot lyk, dit in werklikheid gering is as die totale spektrum van tydskrifte wat verskyn, in ag geneem word. Ten einde vas te stel of die oueurs van wetenskaplike artikels in die RSA probleme ondervind met die beskikbaarheid van plasingsmoontlikhede in erkende tydskrifte, is 'n vraag in die verband gestel (vraelys, vraag 9). Die antwoorde op die vraag word in tabel 4.14 weergegee.

Tabel 4.14 laat blyk dat meer as die helfte van die geesteswetenskaplikes (50,8 %) sowel as die sosiale wetenskaplikes (52,3 %) in 'n gemiddelde tot hoë mate probleme ondervind as gevolg van 'n gebrek aan tydskrifte wat vir subsidiedoeleindes erken word. Die getal respondente in die eksakte en tegnologiese wetenskappe wat probleme ondervind, is laer, naamlik 24,6 % en 41,4 % van die respektiewelike groepe. Wat die eksakte wetenskaplikes betref, kan dit moontlik verklaar word uit die feit dat hulle beskik oor 'n groter getal tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies, wat vir subsidiedoeleindes erken word.

Tabel 4.14

MATE WAARIN PROBLEME ONDERVIND WORD TEN OPSIGTE VAN TYDSKRIFTE WAT NIE VIR SUBSIDIEDOELEINDES ERKEN WORD NIE VOLGENS VAKGEBIEDE OP VYFPUNTSKAAL

VAKGEBIED	MATE WAARIN PROBLEME ONDERVIND WORD								Rela-** tiewe waarde
	0*	1	2	3	4*	Geen re- spons	To- taal		
Geesteswetenskappe N=242	70 28,9	18 7,4	31 12,8	41 16,9	51 21,1	31 12,8	242 100		168
Sosiale wetenskappe N=193	49 25,4	22 11,4	33 17,1	30 15,5	38 19,7	21 10,9	193 100		171
Eksakte wetenskappe N=195	89 45,6	23 11,8	22 11,3	11 5,6	15 7,7	35 17,9	195 100		82
Tegnologiese wetenskappe N=186	49 26,3	24 12,9	26 14,0	22 11,8	29 15,6	36 19,4	186 100		139
TOTAAL N=816	257 31,5	87 10,7	112 13,7	104 12,7	133 16,2	123 15,1	816 100		141

* 0=geensins, 4=ten volle.

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3 en onder 4 met 4 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

GEVOLGTREKKING

Die gegewens in tabel 4.14 onderstreep die gevolgtrekking by tabel 4.1 dat daar 'n behoefte bestaan aan tydskrifte op meer vakgebiede as wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies tans uitgee.

In hierdie hoofstuk het die klem geval op probleme wat met die publikasie van tydskrifartikels ondervind word. In hoofstuk 5 word aandag geskenk aan die tendense van toekomstige tydskrifpublikasie en die behoefte aan 'n geesteswetenskaplike omnibus-tydskrif.

HOOFSTUK 5: DIE BEHOEFTE AAN 'N MULTIDISSIPILINÊRE TYDSKRIF IN TOEKOMSPERSPEK-TIEF

Hierdie hoofstuk bied 'n kort oorsig van tendense ("trends") in die ontwikkeling van tydskrifte, met insluiting van multidissiplinêre tydskrifte, wat in die literatuur aangetref word asook die bespreking van die respondentie op vrae wat gestel is ten opsigte van hulle behoeftes aan 'n multidissiplinêre tydskrif. Die eerste deel gee 'n toekomsperspektief en materiaal wat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies in sy besluitname kan oorweeg.

5.1 Moontlike toekomstige ontwikkeling van tydskrifte

Onder hierdie opskrif word aan die volgende moontlike ontwikkelings aandag gegee:

- Verspreiding van voordrukke;
- mikrovorme;
- hulppublikasies;
- ongeredigeerde tydskrifte, en
- gebruikmaking van die rekenaar.

5.1.1 Verspreiding van voordrukke

Blykens Gottfredson, Garvey & Goodnow (1979:234) is min van die gegewens wat in tydskrifte verskyn vir 'n beperkte groep persone werklik nuut. Hierdie stelling word gemaak uit die waarneming dat outhouers die resultate van hulle navorsing in groot mate onder kollegas en belangstellendes, en soms ook wyer as dit bekendmaak voordat 'n artikel nog aan 'n tydskrif vir beoordeling met die oog op publikasie oorhandig word. Wetenskaplikes stel resultate bekend met die oog op toetsing van die gegewens deur kollegas en ander kundiges. Garvey & Griffith (1971:358) konstateer dat outhouers begin met voorlegging van hulle bevindinge aan klein vriendegroepe ter toetsing, en vervolgens word groter, minder intieme groepe by die toetsing betrek. Die kommentaar wat hierdie persone lewer, word verwerk in die afronding van die artikel voordat dit aan tydskrifte vir publikasie voorgelê word.

Hierdie bekendstelling van ondersoekresultate word verder nog vergemaklik deur gebruikmaking van rekenaarterminale en telekommunikasiemedia. Hieroor word egter hierna, onder 5.1.5, gehandel.

5.1.2 Mikrovorme

Uitgewers is ten volle bewus van sommige probleme wat wetenskaplikes en biblioteke met publikasie in en beringing van tydskrifte ondervind en probeer van hulle kant af alles binne hulle vermoë doen om van die probleme te oorbrug. 'n Hulpmiddel wat binne die bereik van die uitgewers gekom het en wat 'n oplossing vir beringsprobleme bied, is die uitgawe van tydskrifte op mikrovorme. (Kyk Subramanyam, 1983:13 en Senders, 1970:160). Verder is vermenigvuldiging op mikrovorme goedkoper as op papier en is mikrovorme veel duursamer as papier. Ook is die versending daarvan goedkoop. Versending daarvan kan per lugpos geskied sodat dit wetenskaplikes vinnig bereik. Die

feit dat die beoordeelings- en redigeringsysteem deur die uitgawe op mikrovorm nie verkort word nie, neem die bogenoemde voordele nie weg nie aldus Senders (1976:160). Tog wil die leeserspubliek tot dusver nie algemeen mikrovorm aanvaar nie. (Kyk Rowland, 1981:75 en Subramanyam, 1983:13). Die gevolg is dat mikrovorm nie die uitgee van papierkopieë vervang het nie. Van die tydskrifte wat tans op mikrovorm uitgegee word, verskyn daar in die meeste gevalle ook kopieë op papier.

Die feit dat lesers teenoor mikrovorme 'n negatiewe houding inneem, kan nie slegs aan hulle tradisionele 'boek'-instelling toegeskryf word nie. Dit is ook aan die moeilik hanteerbare leesapparatuur te wye. Die meeste bestaande vergrotingsapparate bemoeilik die lees, veral deur bifokale lense. Sodra die leesapparatuur verbeter word, kan 'n intensiever gebruik van mikrovorme verwag word. Indien die Raad vir Wetenskaplike Publikasies die nadere van bestaande leesapparatuur aan vervaardigers van dié apparate voorlê en hulle verbeterings aanbring, kan uitgawe van tydskrifte op mikrovorme in die toekomstige beplanning betrek word.

5.1.3 Hulppublikasies ('Synopsis journals')

Subramanyam (1983:14) vertel dat die idee om wetenskaplike artikels op twee vlakke van volledigheid te publiseer deur Pirie by die Royal Society Scientific Information Conference voorgestel is. Later het 'n soortgelyke voorstel van Bernal en Phipps gekom. Die voorstel is gebaseer op die veronderstelling dat die meeste tydskrifgebruikers slegs geïnteresseerd is in die algemene strekking en gevolgtrekkings van 'n tydskrifartikel. Volgens hulle is slegs 'n klein gedeelte van die lesers geïnteresseerd in 'n volledige weergawe van die navorsingsprojek.

Die eerste vlak van publikasie in 'n 'Synopsis journal' behels die konvensioneel gedrukte gedeelte van hierdie 'tydskrif'. Dit bestaan uit opsommings van 'n bladsy of twee, in sommige gevalle met insluiting van diagramme of figure. (Dutta, 1982:46) Die volle artikels kan die 'opsomming' vergesel in mikrovorm of in mikrodruk (wat met behulp van 'n vergrootglas gelees kan word) of dit kan in 'n 'argief' bewaar word en op versoek beskikbaar gestel word aan belangstellende persone.

Oor die voordele van hierdie wyse van publikasie skryf Rowland (1981:74) die volgende: "The major reason given by the JCR authors for publishing in JCR was speed of publication ... The second most important advantage of synopsis publication, to the JCR authors, was the opportunity it provides to include, in the full-text version, voluminous data that conventional journals might refuse to publish."

Geen verwysing na die suksesvolheid van hierdie publikasiewyse kon in die literatuur opgespoor word nie. Die praktyk wys egter dat dit slegs op beperkte wyse toegepas word. In die lig van die bestaande en die steeds toenemende getal publikasies wat die keuse van wetenskaplike leesstof uiters moeilik maak, is die uitgawe van tydskrifte op twee vlakke van volledigheid 'n aangeleentheid wat wel by toekomsbeplanning van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies oorweeg kan word.

5.1.4 Ongeredigeerde tydskrifte ('Letters journals')

Gedurende 1974 meld Subramanyam & Schaffer (1974:258) dat ongeredigeerde tydskrifte 'n betreklik nuwe ontwikkeling is. In ongeredigeerde tydskrifte word voorlopige navorsingsresultate, in bondige vorm, met min of geen redigeringsgepubliseer. In vele gevalle word die oueur se kopie gedupliseer. Die doel met hierdie vorm van publisering is eerstens om belangrike voorlopige bevindinge aan die wetenskaplike gemeenskap bekend te stel op voorwaarde dat die volledige bevindinge later gepubliseer sal word. Tweedens word beoog om die gegewens so vinnig as moontlik gepubliseer te kry deur die hele redigeringsproses uit te skakel.

Tydens die ondersoek wat Subramanyam & Schaffer (1974:259) onderneem het na die vertragingstyd in ongeredigeerde tydskrifte, het hulle bevind dat die vertraging inderdaad veel korter was as by konvensionele tydskrifte. Die langste vertraging in die konvensionele tydskrif was een jaar en die langste vertraging in die ongeredigeerde tydskrif was slegs twee maande. Vermindering in die vertraging tussen inhandiging en publisering in 'n tydskrif is dus sonder twyfel 'n pluspunt vir hierdie tipe tydskrifte.

Dieselfde oueurs (Subramanyam & Schaffer, 1974:258) oefen ook kritiek uit op ongeredigeerde tydskrifte wat hulle doel oorskry. Volgens hulle is die tipe artikels wat in dié tydskrifte verskyn, nie dit waarvoor die ongeredigeerde tydskrifte aanvanklik bedoel was nie. Hulle beweer dat 'n groot deel van die 'artikels' wat geplaas word, finale verslae is van onsuksesvolle navorsing met min of geen opvolgpotensiaal nie. Min interimverslae van voortgaande navorsing word geplaas.

In sy geheel gesien, is die idee van ongeredigeerde tydskrifte egter wel aanvaarbaar. Kuney (1970:44) merk terdeg op: "The evidence is sparse, but seems to show that 'communications' and 'letters' as a mode of primary publication are finding increasing favor with authors and acceptance by users." Die moontlikhede wat ongeredigeerde tydskrifte in spesifieke situasies kan bied, behoort deur uitgewers van tydskrifte met inbegrip van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies nie uit die oog verloor te word nie.

5.1.5 Gebruikmaking van die rekenaar

Na die Tweede Wêreldoorlog het die rekenaar ontwikkel tot 'n tegnologiese hulpmiddel wat op byna alle lewensterreine 'n bydrae lewer. Ook die uitgewerswese moet noodwendig van die aanwending van die rekenaar kennis neem. In die literatuur word in hierdie verband twee soorte rekenaaraanwending genoem, te wete hulp by die 'vervaardiging' van tydskrifte en by elektroniese publikasie.

Wat die hulp by die 'vervaardiging' van tydskrifte betref kan die rekenaar die prosesse van redigerings, en die samestelling en druk van tydskrifte aansienlik versnel. (Kyk Metzner, 1975:276 en Subramanyam, 1983:12, 15-16) Verder bring dit ook mee dat minder personeel nodig is. Dit kan besparings in die hand werk. Asper (1980:60) waarsku egter dat rekenarisering van die

prosesse oordeelkundig moet geskied: "It is a mistake to think that more technology can repair the damage of modern technology."

Elektroniese tydskrifte, deur Subramanyam (1981:53) omskryf as 'n "computerized central depository with a network of consoles serving the various groups of users: authors, editors, referees, information analysts, evaluators, and readers," word beskou as die belangrikste tydskrifontwikkeling van die toekoms. In watter mate dit die konvensionele tydskrif gaan vervang of verander is volgens Senders (1977:7) egter nog nie 'n uitgemaakte saak nie. Wel is dit bekend dat die huidige geslag navorsers nie geneë is om die elektroniese tydskrif te aanvaar nie. Hoe toekomstige geslagte navorsers op die elektroniese tydskrif reageer, sal die tyd leer aldus Senders (1977:7).

Die verdere ontwikkeling van die elektroniese tydskrif is egter nie weg te redeneer nie en uitgewers - ook die Raad vir Wetenskaplike Publikasies - behoort deeglik kennis te neem van toekomstige verwikkelinge en moontlike huidige aanwending van rekenaars.

5.2 Menings van respondentie oor 'n multidissiplinêre tydskrif

5.2.1 'n Multidissiplinêre tydskrif as oplossing van publikasieprobleme

In vraag 10 van die vraelys is respondentie gevra: In hoeverre meen u dat 'n multidissiplinêre tydskrif soos die Tydskrif vir wetenskap 'n oplossing bied of kan bied vir die probleme genoem onder punt 9? (Probleme met publikasie van wetenskaplike artikels in Suid-Afrikaanse tydskrifte)

Antwoorde kon verstrek word op 'n sewepuntskaal (0-6). Die antwoorde op die vraag word in tabel 5.1 weergegee.

Dit blyk uit die gegewens in kolomme 3-6 in tabel 5.1 dat gemiddeld 40,2 % van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 34,4 % van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes meen dat 'n multidissiplinêre tydskrif in 'n gemiddelde tot hoë mate 'n oplossing kan bied vir die probleme wat in die voorgaande hoofstuk bespreek is.

Die enkele groep wat die grootste mate van oplossing sien in die uitgawe van 'n multidissiplinêre tydskrif is die geesteswetenskaplikes (44,6%). Dit kan moontlik daarop dui dat die geesteswetenskaplikes 'n groter behoeftie aan 'n multidissiplinêre tydskrif het as die natuurwetenskaplikes.

Tabel 5.1

MATE WAARTOE 'N MULTIDISSIPLINÊRE TYDSKRIF 'N OPLOSSING BIED VIR PROBLEME MET PUBLIKASIE VAN WETENSKAPLIKE TYDSKRIFARTIKELS VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN OPLOSSING							Geen re-spons	To-taal	Rela-tieve waarde
	0*	1	2	3	4	5	6*			
Geesteswetenskappe N=242	61 25,2	36 14,9	22 9,1	39 16,1	37 15,3	23 9,5	9 3,7	15 6,2	242 100	212
Sosiale wetenskappe N=193	56 29,0	32 16,6	29 15,0	26 13,5	26 13,5	11 5,7	4 2,1	9 4,7	193 100	182
Eksakte wetenskappe N=195	70 35,9	21 10,8	22 11,3	24 12,3	28 14,4	8 4,1	10 5,1	12 6,1	195 100	179
Tegnologiese wetenskappe N=186	54 29,0	36 19,4	23 12,4	27 14,5	21 11,3	10 5,4	3 1,6	12 6,4	186 100	169
TOTAAL N=816	241 29,5	125 15,3	96 11,8	116 14,2	112 13,7	52 6,4	26 3,2	48 5,9	816 100	187

* 0 = geen oplossing; 6 = volkome oplossing

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3, onder 4 met 4, onder 5 met 5 en onder 6 met 6 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

GEVOLGTREKKING

Die feit dat meer as 'n derde van die geestes- en sosiale wetenskaplikes in die ondersoekgroep 'n multidissiplinêre tydskrif in gemiddelde tot hoë mate wel as oplossing van probleme met publikasie van wetenskaplike tydskrifartikels beskou, gee te kenne dat die uitgawe van 'n multidissiplinêre tydskrif wel oorweging verdien.

5.2.2 Belangstelling vir publikasie in 'n multidissiplinêre tydskrif

Wat die lewensvatbaarheid van 'n multidissiplinêre tydskrif betref, is vraag 11 gestel ten einde te bepaal in watter mate respondente sou belangstel om wetenskaplike artikels in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer. Die

mate van belangstelling is op 'n sewepuntskaal aangedui met 0 as die punt waarop geen belang aangedui kon word en 6 die punt waarop hoë belang aangedui kon word. Die antwoorde wat op die vrae verstrek is, word in tabel 5.2 saamgevat.

Tabel 5.2

MATE VAN BELANGSTELLING OM WETENSKAPLIKE ARTIKELS IN 'N MULTIDISSIPPLINêRE TYDSKRIF TE PUBLISEER VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN OPLÖSSING							Geen To-	Rela-**			
	0*	1	2	3	4	5	6*			re-	taal	tiewe
Geesteswetenskappe N=242	26 10,7	19 7,8	29 12,0	35 14,5	30 12,4	39 16,1	59 24,4	5 2,1	242 100	242 100	242 100	352
Sosiale wetenskappe N=193	24 12,4	20 10,4	29 15,0	27 14,0	26 13,5	40 20,7	26 13,5	1 0,5	193 100	193 100	193 100	321
Eksakte wetenskappe N=195	42 21,5	35 17,9	20 10,3	31 15,9	38 19,5	14 7,2	8 4,1	7 3,6	195 100	195 100	195 100	225
Tegnologiese wetenskappe N=186	30 16,1	24 12,9	20 10,8	31 16,7	31 16,7	22 11,8	27 14,5	1 0,5	186 100	186 100	186 100	297
TOTAAL N=816	122 15,0	98 12,0	98 12,0	124 15,2	125 15,3	115 14,1	120 14,7	14 1,7	816 100	816 100	816 100	301

*0 = geen belang 6 = hoë belang

** Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 0 met 0, onder 1 met 1, onder 2 met 2, onder 3 met 3, onder 4 met 4, onder 5 met 5 en onder 6 met 6 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Die gegewens in die tabel laat blyk dat meer respondentie belangstel om in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer as wat meen dat so 'n tydskrif 'n oplossing vir genoemde probleme sal bied. Van die geestes- en sosiale wetenskaplikes 64,8% en van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes stel 54,9% in 'n gemiddelde tot hoë mate belang om in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer. Slegs 11,5% van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 18,8% van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes stel geensins belang om in so 'n tydskrif te publiseer nie.

GEVOLGTREKKING

Die feit dat byna twee derdes van die geestes- en sosiale wetenskaplikes in die ondersoekgroep in 'n gemiddelde tot hoë mate belangstel om in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer, dui daarop dat so'n tydskrif wel lewensvatbaar sal wees en bevestig die gevolg trekking dat uitgawe daarvan wel oorweging verdien.

5.2.3 Vakgebiede wat 'n multidissiplinêre tydskrif behoort in te sluit

Die vraag oor die vakgebiede waarvoor 'n multidissiplinêre tydskrif voorsiening behoort te maak, is in vraag 12 van die vraelys aan die orde gestel. Die volgende moontlikhede waaruit respondent kon kies, is verskaf: (Die nommer tussen hakies is die nommers wat in tabel 5.3, waarin die antwoorde saamgevat is, gebruik word.)

Natuur en geesteswetenskappe (1);
 slegs natuurwetenskappe (2);
 slegs geesteswetenskappe (3);
 'n groot groep verwante vakgebiede (4);
 so 'n klein moontlike groep verwante vakgebiede (5), en
 ander (Spesifiseer asseblief) (6)

Tabel 5.3**VAKGROEPINGS WAT INGESLUIT BEHOORT TE WORD IN 'N MULTIDISSIPLINÊRE TYDSKRIF VOLGENS VAKGEBIEDE**

VAKGEBIED	VAKGROEPINGS WAT IN TYDSKRIF GEDEK MOET WORD							
	1	2	3	4	5	6*	Geen To-re-taal spons	
Geesteswetenskappe N=242	34 14,0	4 1,7	54 22,3	58 24,0	17 7,0	75 31,0	242 100	
Sosiale wetenskappe N=193	16 8,3	3 1,6	40 20,7	42 21,8	18 9,3	74 38,3	193 100	
Eksakte wetenskappe N=195	28 14,4	36 18,5	4 2,0	18 9,2	8 4,1	101 51,8	195 100	
Tegnologiese wetenskappe N=168	24 12,9	21 11,3	10 5,4	31 16,7	22 11,8	1 0,5	77 41,4	186 100
TOTAAL N=816	102 12,5	64 7,9	108 13,2	149 18,3	65 8,0	1 0,0	327 40,1	816 100

* Sleutel: 1=natuur- en geesteswetenskappe; 2=slegs natuurwetenskappe; 3=slegs geesteswetenskappe; 4='n groot groep verwante vakgebiede; 5=so 'n klein moontlike groep verwante vakgebiede.

HOOFTUK 5

Die hoë getal nie-response in die tabel (40,1%) kom vrywel ooreen met die som van die response in kolomme 0, 1, 2 en nie-respons van tabel 5.2 (40,7%).

By kennisname van die getalle in tabel 5.3 word dit duidelik waar die voorkeure van die geestes- en sosiale wetenskaplikes lê, naamlik in kolomme 4 en 3 respektiewelik. Die hoogste groepe in die kring van die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes lê oor drie kolomme versprei, te wete 2, 1, en 4.

Die meeste geestes- en sosiale wetenskaplikes verkies 'n tydskrif wat 'n groot groep verwante vakgebiede dek. (kolom 4 in die tabel) Slegs ses persone minder gee voorkeur aan 'n tydskrif wat die geesteswetenskappe dek. (kolom 3 in die tabel) Aangesien 'n groot groep verwante vakgebiede (waaraan die grootste groep voorkeur gegee het) in omvang geringer is as alle geesteswetenskaplike vakgebiede (waarin die tweede voorkeur toegeken is) lê die voorkeur - algemeen gesproke - by 'n geesteswetenskaplike tydskrif.

GEVOLGTREKKING

Geestes- en sosiale wetenskaplikes duï aan dat 'n multidissiplinêre tydskrif wat alle geesteswetenskaplike vakgebiede dek, deur hulle verkies word.

5.2.4 Aard van 'n multidissiplinêre tydskrif

In vraag 13 is respondenten gevra waarvoor daar volgens hulle mening voorsiening gemaak behoort te word in die multidissiplinêre tydskrif. Vyf alternatiewe is aan die respondenten voorgeleë met die versoek om dit in prioriteitsorde te plaas. Die vyf alternatiewe is die volgende:

- Voorsiening vir selfstandig ontwikkelende vakgebied wat nie 'n eie tydskrif het nie
- Voorsiening vir tussengebiede (interdissiplinêr) wat by meer as een discipline kan huisvoer
- Voorsiening vir multidissiplinêre beskouings (fokus op een probleem vanuit verskillende vakrigtings)
- Voorsiening vir semi-wetenskaplike (populêr-wetenskaplik) beriggewing
- Voorsiening vir fokus op sake rondom die vakwetenskap

Aangesien elkeen van die alternatiewe positief beantwoord kon word, is 'n tabel vir elke moontlikheid saamgestel. Die vyf tabelle is as bylae C tot die verslag toegevoeg. Tabel 5.4 bied 'n samenvatting van die inhoud van die vyf tabelle.

Tabel 5.4

SAKE WAARVOOR VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD IN DIE MULTIDISSIPPLINêRE TYDSKRIF MET PRIORITEITSAANDUIDING

VOORSIENING VIR	PRIORITEITSAANDUIDING		
	GW* & SW*	EW* & TW*	Totaal
Selfstandig ontwikkelende vakgebied	215 (iii)	183 (iii)	199 (iii)
Tussengebiede (interdissiplinêr)	292 (i)	251 (i)	276 (i)
Multidissiplinêre beskouings	280 (ii)	227 (ii)	262 (ii)
Semi-wetenskaplike beriggewing	127 (iv)	137 (iv)	132 (iv)
Fokus op sake rondom vakwetenskap	125 (v)	99 (v)	112 (v)

* GW=geesteswetenskaplikes; SW=sosiale wetenskaplikes; EW=eksakte wetenskaplikes; TW=tegnologiese wetenskaplikes.

Die getalle in tabel 5.4 is bereken deur die relatiewe waardes in die vyf tabelle in bylae 2 vir die geestes- en sosiale wetenskaplikes asook die vir die eksakte en tegnologiese wetenskaplikes bymekaar te tel en deur twee te deel.

Dit is opvallend dat altwee groepe dieselfde prioriteitsorde stel. 'n Multidissiplinêre tydskrif behoort volgens die ondersoekgroep eerstens voorsiening te maak vir publikasies op tussengebiede wat by meer as een vakdissipline tuishoort. Daar word belanggestel in artikels wat interdissiplinêr op verskeie vakgebiede raakvlakke het. In onmiddellike samehang hiermee volg as die tweede voorkeur dat daar gefokus word op multidissiplinêre beskouings, dit wil sê die benadering van 'n probleem uit die oogpunt van die verskeie betrokke vakrigtings. Dit kan onder andere deur die uitgawe van tydskrifnommers onder een dektema bewerkstellig word. As derde en nog steeds hoe prioriteit dui die vakwetenskaplikes aan dat 'n multidissiplinêre tydskrif ook voorsiening behoort te maak vir oueurs op selfstandig ontwikkelende vakgebiede wat nie oor 'n eie tydskrif beskik nie. Hierdie voorkeure sluit aan by die gevolgtrekking in hoofstuk 4.1.3.

Aangesien die relatiewe waardes van die vierde en vyfde prioriteit aanmerklik laer is as die waardes van die hoogste drie prioriteite word slegs die laasgenoemde prioriteite in die gevolgtrekking genoem.

GEVOLGTREKKING

'n Moontlike geestes- en die bestaande natuurwetenskaplike tydskrif van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies behoort volgens respondenten voorsiening te maak vir

- publikasies op raakvlakte van dissiplines,
- onderwerpsbehandeling vanuit verskeie betrokke vakdissiplines, en
- artikels op vakgebiede wat nie 'n eie tydskrif het nie.

5.2.5 Bemarkbaarheid van 'n multidissiplinêre tydskrif

Vraag 14 is aan respondenten gestel ten einde die moontlike bemarkbaarheid van die voorgestelde tydskrif te bepaal. Die vraag wat uit twee dele bestaan, is gestel om 'n aanduiding te kry van die respondenten se belangstelling om so 'n multidissiplinêre tydskrif deur hulle biblioteek te kry of deur self daarop in te teken. Die antwoorde van die respondenten word in tabelle 5.5 en 5.6 weergegee.

Tabel 5.5

BELANGSTELLING VAN RESPONDENTE OM 'N MULTIDISSIPLINÊRE TYDSKRIF DEUR HULLE BIBLIOTEEK TE ONTVANG VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	BELANGSTELLING			Totaal
	Ja	Nee	Geen respons	
Geesteswetenskappe N=242	194 80,2	32 13,2	16 6,6	242 100
Sosiale wetenskappe N=193	156 80,8	34 17,6	3 1,6	193 100
Eksakte wetenskappe N=195	155 79,5	31 15,9	9 4,6	195 100
Tegnologiese wetenskappe N=186	149 80,1	29 15,6	8 4,3	186 100
TOTAAL N=816	654 80,1	126 15,4	36 4,4	816 100

Tabel 5.6

BELANGSTELLING VAN RESPONDENTE OM OP 'N MULTIDISSIPPLINÆRE TYDSKRIF IN TE TEKEN VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	BELANGSTELLING			
	Ja	Nee	Geen respons	Totaal
Geesteswetenskappe N=242	78 32,2	147 60,7	17 7,1	242 100
Sosiale wetenskappe N=193	61 31,6	130 67,4	2 1,1	193 100
Eksakte wetenskappe N=195	44 22,6	142 72,8	9 4,6	195 100
Tegnologiese wetenskappe N=186	47 25,3	128 68,8	11 5,9	186 100
TOTAAL N=816	230 28,2	547 67,0	39 4,8	816 100

Die gegewens uit tabel 5.6 bring aan die lig dat gemiddeld 32,0% van die geestes- en sosiale wetenskaplikes aandui dat hulle daarin belangstel om self 'n multidissiplinäre tydskrif aan te koop. Die gemiddelde persentasie van eksakte wetenskaplikes vir wie die Raad vir Wetenskaplike Publikasies reeds 'n algemene tydskrif uitgee, is laer, naamlik respektiewelik 22,6% en 25,1%. Dit is 9,1% laer as dié van die geestes- en sosiale wetenskaplikes en 3,6% laer as die van die tegnologiese wetenskaplikes. Moontlik 'is die besit van die saak' vir 'n aantal wetenskaplikes 'die eind van die vermaak' en word intekeninge wat aanvanklik entoesiasties gemaak is, na verloop van tyd gekanselleer. In hierdie verband word na die derdelaaste paragraaf van hoofstuk 4.2 verwys.

Uit die gegewens in tabel 5.5 blyk dit dat gemiddeld 80,5% van die geestes- en sosiale wetenskaplikes dit op prys sal stel om 'n geesteswetenskaplike tydskrif deur hulle biblioteek te ontvang; 79,5% van die natuurwetenskaplikes (eksakte wetenskaplikes) en 80,1% van die tegnologiese wetenskaplikes wat saam reeds so 'n tydskrif het, verlang eweneens om 'n multidissiplinäre tydskrif deur hulle biblioteek te ontvang.

Die persentasies in altwee tabelle gee - in samehang met die lae getalle nie-response - 'n aanduiding van 'n breë belangstelling vir en gevoglik 'n waarskynlik lewensvatbaarheid van 'n geesteswetenskaplike tydskrif.

Bowendien is daar die bykomende faktor van die druk wat deur universiteitsowerhede op hulle personeel uitgeoefen word om in tydskrifte wat

vir subsidiedoelendeindes in aanmerking kom te publiseer. Hierdie faktor sal in alle waarskynlikheid die lewensvatbaarheid van 'n multidissiplinêre geesteswetenskaplike tydskrif verder verhoog.

GEVOLGTREKKING

Die belangstelling wat die geestes- en sosiale wetenskaplikes te kenne gee om op 'n algemeen geesteswetenskaplike tydskrif in te teken en dit deur hulle biblioteke te ontvang, dui op 'n waarskynlike ekonomiese lewensvatbaarheid van so'n tydskrif.

Hiermee is die ondersoek ten behoeve van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies voltooi.

In die slot hoofstuk volg 'n evaluering van die empiriese ondersoekmetode wat toegepas is, 'n toetsing van die gestelde hipoteses en 'n samevatting van die gevolgtrekkings. Daarna word die ondersoek met enkele aanbevelings afgesluit.

HOOFSTUK 6: EVALUERING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

6.1 Evaluering

6.1.1 Evaluering van vraelys

Oor die vraelys as metode om data in te samel is reeds veel geskryf. Probleme met vraelyste word uitgewys en die moet en moenies word in elke standaardwerk oor navorsingsmetodes aangetref. Desnieteenstaande kan sommige foute wat met die opstel van 'n vraelys begaan is, eers bepaal word wanneer die vraelyste terugontvang en die gegewens verwerk is. Vraelyste speel 'n belangrike rol in enige ondersoek wat daarvan gebruik maak aangesien slegs wat gevra is, in die verwerking van die gegewens en skryf van die verslag gebruik kan word. Daarom is dit belangrik dat ook die vraelys vir hierdie ondersoek geëvalueer word.

Indien die lengte van die vraelys in ag geneem word, kan opgemerk word dat dit 'n groot hoeveelheid gegewens opgelewer het en dat die grootste deelte van die gegewens direk van toepassing op die ondersoek was. In hierdie oopsig kan dus tot die gevolgtrekking gekom word dat die vraelys in hooftrekke suksesvol was en aan die doel waarvoor dit opgestel is, beantwoord het.

Die enigste vraag waarvan die gegewens nie optimaal benut kon word nie, was vraag 7 (titels van Suid-Afrikaanse tydskrifte wat artikels op u spesialisieveld publiseer). Daar is nie vooraf rekening gehou met die groot getal Suid-Afrikaanse tydskrifte wat verskyn nie en ook nie met die omvang van die taak wat dit sou verg om die titels te groepeer nie. Daar is dus volstaan deur net die getal titels wat genoem is, te gebruik.

Alhoewel vrae 8 (mate van tevredenheid met aspekte van tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies) en 9 (probleme met publikasie van artikels in Suid-Afrikaanse tydskrifte) baie waardevolle gegewens opgelewer het, was daar 'n gebrek aan korrelasie. Indien die twee vroe parallel gestel was en die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies by die Suid-Afrikaanse tydskrifte uitgesluit was, sou 'n beter vergelykingsbasis gelê gewees het.

Met die verdere vroe is geen probleme in die ondersoek ondervind nie. Daar is gemeen dat die gewenste resultate verkry is.

6.1.2 Toetsing van hipoteses

By die aanvang van die studie is uitgegaan van twee hipoteses. Aan die einde van die studie moet vasgestel word in watter mate die hipoteses waar of vals was. Die twee hipoteses was:

HOOFTUK 6

- Geesteswetenskaplike skrywers in die RSA ondervind probleme met die publikasie van artikels in tydskrifte, en
- Skrywers van wetenskaplike artikels in die geesteswetenskappe het 'n behoefte aan 'n wetenskaplike erkende multidissiplinêre tydskrif.

Betreffende die publikasie van artikels is in die ondersoek die volgende bevind:

- Byna die helfte van die geesteswetenskaplikes (insluitend sosiale wetenskaplikes) merk op dat daar nie genoeg nommers van Suid-Afrikaanse tydskrifte per jaar verskyn nie. Insake die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte is 'n hoër mate van tevredenheid met die getal nommers van tydskrifte wat per jaar verskyn gerapporteer. Die feit dat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies slegs 'n beperkte aantal tydskrifte uitgee veroorsaak egter dat nie alle wetenskaplikes in die tydskrifte van die Raad kan publiseer nie.
- Wat die publikasie van artikels op die kort termyn betref is dit blykens die literatuur 'n probleem wat wêreldwyd voorkom. Ook in Suid-Afrikaanse konteks is gevind dat met inagneming van die feit dat tydskrifte veronderstel is om navorsingsresultate vinnig bekend te maak, heelwat wetenskaplikes in die RSA probleme ondervind met die tydsverloop tussen indiening van manuskripte en die publikasie van die artikels in tydskrifte.

Uit die bostaande blyk dus dat die eerste hipotese, naamlik dat geesteswetenskaplike skrywers in die RSA probleme ondervind met die publikasie van artikels in tydskrifte deur die bevindinge in die ondersoek geldig is.

Wat die tweede hipotese betref, is die volgende gevind:

- Die helfte van die geesteswetenskaplikes (met insluiting van die sosiale wetenskaplikes) het aangedui dat hulle in 'n gemiddelde tot hoë mate probleme ondervind omdat tydskrifte nie vir subsidiedoel-eindes erken word nie. Dit dui daarop dat daar in die RSA 'n tekort aan wetenskaplike erkende geesteswetenskaplike tydskrifte bestaan.
- Byna twee derdes van die geesteswetenskaplikes (met insluiting van die sosiale wetenskaplikes) stel in 'n gemiddelde tot hoë mate belang om in 'n multidissiplinêre tydskrif te publiseer. Dit dui aan dat daar 'n behoefte aan 'n multidissiplinêre tydskrif bestaan.
- Insake die aard van die voorgenome tydskrif is gevind dat geesteswetenskaplikes (met insluiting van sosiale wetenskaplikes) voorkeur gee aan 'n tydskrif wat voorsiening maak vir interdissiplinêre benadering, fokus op een probleem vanuit verskillende vakrigtings (multidissiplinêre beskouings) en ruimte skep vir geesteswetenskaplike vakgebiede wat nie oor 'n wetenskaplike erkende tydskrif in die land beskik nie.

Uit die ondersoek blyk dit dus dat die tweede hipotese ook geldig is.

6.2 Samevatting van gevolgtrekkings en aanbevelings

Onder die volgende opskrif word die gevolgtrekkings verkort weergegee en ingedeel. Sommige gevolgtrekkings word saamgevoeg.

Algemene gevolgtrekkings

- Die ondersoekgroep het die wetenskaplikes in die land redelik goed verteenwoordig en was groot genoeg vir peiling van die behoefté aan 'n geesteswetenskaplike tydskrif (hoofstuk 3).
- Die onvoldoende buitelandse aansien wat die tydskrifte van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies volgens byna 'n kwart van die ondersoekgroep geniet, maak 'n ondersoek oor onderrigstandarde in die RSA gewens (hoofstuk 4).

Positiewe evaluering van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies se tydskrifte deur respondenté (hoofstuk 4)

- Daar bestaan 'n vry algemene tevredenheid met die getalle nommers van tydskrifte wat jaarliks verskyn.
- Die standaard van afwerking van die tydskrifte word hoog geag.
- Die leesbaarheid van die tydskrifte stem tot tevredenheid.
- Algemeen is respondenté tevrede met die tydskrifte.
- Die opname van tydskrifte in internasionale indekse is voldoende.

Sake wat volgens respondenté en/of vakliteratuur aandag van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies verdien

- Op die geestes-, sosiale en tegnologiese vakgebiede bestaan daar te min tydskrifte. In die ondersoek kon die vakgebiede nie noukeurig geïdentifiseer word nie (hoofstuk 4).
- Te veel wetenskaplikes ondervind 'n probleem met die tydsverloop tussen die indiening van artikels en die publisering van artikels (hoofstuk 4).
- Standaardisering van die redaksionele beoordeling van manuskripte kan verbeter word (hoofstuk 4).
- In die raamwerk van die Raad se beleid kan uitgawe van 'synopsis'- en /of ongeredigeerde tydskrifte asook geheel- of gedeeltelike

HOOFTUK 6

uitgawe van tydskrifte op mikrovorme en uitgawe van elektroniese tydskrifte betrek word (hoofstuk 5).

Behoefte aan 'n geesteswetenskaplike tydskrif

- Daar bestaan 'n behoefte aan 'n geesteswetenskaplike tydskrif waarin voorsiening gemaak word vir
 - . publikasies op raakvlakte van dissiplines;
 - . onderwerpsbenadering vanuit verskeie vakdissiplines, en
 - . artikels op vakgebiede wat nie 'n eie tydskrif het nie.
- Eksakte en tegnologiese wetenskaplikes wat reeds oor 'n natuurwetenskaplike tydskrif beskik, het ongeveer dieselfde behoefte op hulle vakgebiede.
- Aangesien byna twee derdes van die geesteswetenskaplikes te kenne gee dat hulle in 'n algemene geesteswetenskaplike tydskrif sal publiseer en ongeveer 30 % van hulle daarop wil inteken, sal so'n tydskrif waarskynlik lewensvatbaar wees.

6.3 Aanbevelings

Daar word aanbeveel dat die Raad vir Wetenskaplike Publikasies

- by die evaluering van sy werksaamhede die bogenoemde gevolgtrekkings en die resultate van hierdie ondersoek betrek;
- by die beplanning van toekomstige werksaamhede die resultate van die studie in aanmerking neem, en
- welwillend oorweging skenk aan die uitgee van 'n multidissiplinêre geesteswetenskaplike tydskrif wat
 - . voorsiening maak vir interdissiplinêre benadering;
 - . fokus op telkens een probleem vanuit verskillende vakrigtings;
 - . ruimte skep vir geesteswetenskaplike vakgebiede wat nog nie oor 'n erkende tydskrif in die land beskik nie, en
 - . artikels op kort termyn kan publiseer.

BYLAE A: DEKBRIEF EN VRAELEYS WAT AAN RESPONDENTE GESTUUR IS

Navrae: J.F. Burger

RGN/EBIN

Telefoon: 28-3944 x 2025

Privaatsak X41

0001 PRETORIA

15 Mei 1986

Geagte Prof./Dr./Mnr./Mev./Mej.

Bygaande ontvang u 'n kort vraelys vir 'n ondersoek wat die RGN onderneem as gevolg van 'n versoek van die Raad vir Wetenskaplike Publikasies. Dit is die bedoeling om vas te stel:

- watter probleme met die publikasie in wetenskaplike tydskrifte onder vind word, en
- in hoeverre daar behoeftes aan meer vaktydskrifte en een of meer multidissiplinêre tydskrifte bestaan.

Om die ondersoek nie te vertraag nie en onnodige koste uit te skakel word u vriendelik versoek om:

- die vraelys (Engelse of Afrikaanse weergawe) deur een of twee persone in u departement te laat invul (u kan self een van die twee deelnemers wees) en
- die ingevulde vraelys(te) direk na invulling terug te stuur in die koevert wat vir die doel verskaf word.

Antwoorde wat na 16 Junie 1986 teruggestuur word, kan met die oog op die beskikbaarheid van rekenaardienste nie verwerk word nie.

Dankie vir u samewerking.

Die uwe

J.F. Burger

J.F. BURGER

PUBLIKASIEMONTLIKHEDE IN WETENSKAPLIKE TYDSKRIFTE

REKORDNOMMER

1-4

KAARTNOMMER

15

1. Dui u geslag met 'n kruisje hieronder aan.

 Manlik (1) Vroulik (2)

2. Wat is u huistaal? (Merk toepaslike blokkie met X.)

 Afrikaans (1) Engels (2) Ander (3)

3. Aan watter tipe instansie is u verbonde en op wattervlak? (Merk toepaslike blokkie met X).

Technikon:

 Lektor (1) Senior lektor (2)

Universiteit:

 Lektor (4) Senior lektor (5)

Navorsingsinstansie:

 Navorsing (7) Senior navorser (8) Navorsing (9)

4. Op watter breë vakgebied in die lys van vakgebiede aan die einde van die vraelys is u werkzaam? (Meld asseblief die nommer van die vakgebied in die bloktes hieronder of spesifiseer indien u vakgebied nie op die lys voorkom nie).

--	--	--

Ander (spesifiseer asseblief) 9-11

5. Het u van u kwalifikasies oorsee verwerf?

 Ja (1) Nee (2)

6. Hoeveel wetenskaplike artikels van u (as outeur of mede-outeur) is sedert 1 Januarie 1981 in wetenskaplike tydskrifte gepubliseer?

In die RSA:

 In Engels (1) In Afrikaans (2) In enige ander taal (3) In die Buiteland(1) 13
(2) 14
(3) 15
(4) 16

7. Meld asseblief die titels van Suid-Afrikaanse tydskrifte wat wetenskaplike artikels op u spesialisasiegebied publiseer. (Indien meer as 10 meld net die belangrikste 10. Merk ook asseblief die titels waarin u as outeur of mede-outeur gepubliseer het met X.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17-20
21-24
25-28
29-32
33-36
37-40
41-44
45-48
49-52
53-56

8. In watter mate is u tevreden met die volgende aspekte van die tydskrifte van die Buro vir Wetenskaplike Publikasie (dit wil sê alle tydskrifte waarvan die titels begin met: Suid-Afrikaanse tydskrif vir ...)? (Evaluateer asseblief alle aspekte volgens die vyfpuntskaal.)

Beensins Ten volle

	0	1	2	3	4
Voorsiening vir spesialiteitsterreine.					
Die tydsverloop tussen indiening en publikasie van artikels.					
Die aantal nommers wat per jaar verskyn.					
Die voorkoms van die tydskrifte (ook die gehalte van die drukwerk en papier)					
Die uitleg van die tydskrifte.					
Die leesbaarheid van die artikels.					
Die tydskrifte se internationale aansien.					
Die opneem van artikels in internationale indekse/eksergsjoneale.					
Enige ander aspek wat u beïndruk					
.....					

57
58
59
60
61
62
63
64
65-66

9. In watter mate ondervind u enige van die onderstaande probleme met die publikasie van wetenskaplike artikels in Suid-Afrikaanse tydskrifte? (Evalueer asseblief elke probleem volgens die vyfpuntskaal.)

10. In hoeverre meen u dat 'n multidissiplinêre tydskrif soos die **Tydskrif vir Wetenskap** 'n oplossing bied of kan bied vir die probleme genoem onder punt 9? (Merk toepaslike blokkie met X.)

Geen oplossing 0 1 2 3 4 5 6 **Volkomen oplossing**

0 1 2 3 4 5 6

- 75

11. In watter mate sou u belangstel om wetenskaplike artikels in 'n multidissiplinêre tydskrifte publiseer? (Merk toepaslike blokkie met X.)

Geen belang 0 1 2 3 4 5 6 **Hoë belang**

0 1 2 3 4 5 6

- 76

12. Indien u by die vorige antwoord 3 of hoër gemerk het, watter omvang van vakgebied behoort dit volgens u in te sluit? (Merk toepaslike blokkie met X.)

KAARTNOMMER

21

- Natuurwetenskappe en geesteswetenskappe (1)
 - Slegs natuurwetenskappe (2)
 - Slegs geesteswetenskappe (3)
 - 'n Groot groep verwante vakgebiede (4)
 - So 'n klein moontlike groep verwante vakgebiede (5)
 - Ander (spesifiseer asseblief) (6).....

13. Waarvoor behoort daar volgens u mening voorstelling gemaak te word in die multi-dissiplinêre tydskrif? (Plaas asseblief die onderstaande stellings in prioriteitsvolgorde.)

- Voorsteling vir selfstandig ontwikkelende vakgebiede wat nie 'n eie tydskrif het nie
 - Voorsteling vir tussengebiede (interdissiplinêr) wat by meer as een dissipline kan tuishoort
 - Voorsteling vir multidissiplinêre beskouings (fokus op een probleem vanuit verskillende vakrigtings)
 - Voorsteling vir semi-wetenskaplike (d.i. populêr-wetenskaplik) beriggewing
 - Voorsteling vir fokus op sake rondom die vakwetenskap

14. Stel u belang om so 'n multidissiplinêre tydskrif te kry.

- a) deur u biblioteek Ja (1) Nee (2)
b) deur self daarop in te teken Ja (1) Nee (2)

10

11

• LYS VAKGEBIEDE

Aardrykskunde en Omgewingstudies (001) Afrikaans en Nederlands (002) Agrariese Voorligting (003) Agronomie (004) Anatomie (005) Arbeidsterapie (006) Argeologie (007) Argitektuur (008) Bantoetale (009) Bedryfsadministrasie (010) Bedryfseconomie (011) Bedryfsielkunde (012) Beeldende Kunste (013) Biblioteek- en Inligtingkunde (014) Biochemie (015) Biofisika (016) Boubestuur (017) Bourekenkunde (018) Bybelkunde (019) Chemie (020) Chromotografie (021) Demografie (022) Diëetkunde (023) Dierkunde (024) Duits (025) Ekonomiese (026) Elektronika (027) Engels (028) Energiestudies (029) Entomologie (030) Farmakologie (031) Farmsasie (032) Filosofie (033) Fisika (034) Fisiologie (035) Fisioterapie (036) Frans (037) Geneeskunde (038) Genetika (039) Geofisika (040) Geologie (041) Geskiedenis (042) Grondkunde (043) Hortologie (044) Hebreeus (045) Huishoudkunde (046) Informatika (047) Ingeneurswese (049) Klassieke Tale (049) Kommunikasielkunde (050) Kriminologie (051) Kultuur en Kultuurgeschiedenis (052) Kunsgeskiedenis (053) Landbou (054) Landmetekunde (055) Literatuurwetenskap (056) Maatskaplike Werk (057) Meganika (058) Metallurgie (059) Meteorologie (060) Mikrobiologie (061) Mineraalekonomie (062) Musiekunde (063) Mybokunde (064) Naamkunde (065) Ontwikkelingsadministrasie en -Politiek (066) Optika (067) Opvoedkunde (068) Ornetologie (069) Patologie (070) Plantkunde (071) Psigiatrie (072) Publieke Administrasie (073) Radiologie (074) Regsgeleerdheid (075) Rekenaarwetenskap (076) Rekeningkunde en Ouditkunde (077) Romaanse Tale (078) Semitiese Tale (079) Sielkunde (080) Slawiese Tale (081) Sosiale Geneeskunde (082) Sosiologie (083) Spraakwetenskap (084) Sportkunde (085) Staatsleer (086) Stads- en streeksbeplanning (087) Statistiek (088) Sterrekunde (089) Taalwetenskap (090) Tandheelkunde (091) Teologie (092) Toekomsnavorsing (093) Uitvoerende Kunste (094) Veeartsenykunde (095) Verpleegkunde (096) Vervoereconomie (097) Voedselwetenskap (098) Volkekunde (099) Wiskunde (100)

BYLAE B: VERDELING VAN ONDERSOEKSGROEP IN VAKGEBIEDGROEPE

Geesteswetenskappe

**Vakgebiede = 31
Respondente = 242 = 29,6 %**

**Dewey klassifikasienommers
000, 100, 200, 400, 700,
800, 900**

Aardrykskunde en omgewingstudies 23

Afrikaans en Nederlands 14

Argeologie 3

Argitektuur 3

Bantoetale 7

Bedryfsielkunde 7

Beeldende Kunste 1

Biblioteek- en Inligtingkunde 16

Bybelkunde 2

Duits 12

Engels 13

Filosofie 12

Frans 2

Geskiedenis 15

Hebreeus 1

Informatika 1

Klassieke tale 13

Kommunikasiekunde 8

Kultuur- en Kultuurgeskiedenis 8

Kunsgeskiedenis 5

Literatuurwetenskap 2

Naamkunde 1

Romaanse tale 4
Semitiese tale 6
Sielkunde 21
Sprakwetenskap 1
Sportkunde 3
Stads- en Streeksbeplanning 3
Taalwetenskap 7
Teologie 26
Uitvoerende kunste 2

Sosiale wetenskappe

Vakgebiede = 15	Dewey	klassifikasienommer
Respondente = 193 = 23,7 %	300	

Demografie 2
Ekonomie 21
Kriminologie 5
Maatskaplike werk 12
Ontwikkelingsadministrasie en-politiek 9
Opvoedkunde 58
Publieke administrasie 8
Regsgelerdheid 29
Sosiale geneeskunde 2
Sosiologie 18
Staatsleer 8
Statistiek 8
Toekomsnavorsing 2
Vervoerekonomie 2

Volkekunde 9

Eksakte wetenskappe

Vakgebiede = 19

Respondente = 195 = 23,9 %

Dewey klassifikasienommer
500

Anatomie 4

Biochemie 13

Chemie 37

Dierkunde 19

Energiestudies 4

Entomologie 2

Fisika 17

Fisiologie 8

Genetika 10

Geologie 11

Landmeetkunde 2

Meganika 2

Mikrobiologie 9

Mineraalekonomie 8

Optika 4

Patologie 4

Plantkunde 22

Sterrekunde 1

Wiskunde 18

Tegnologiese wetenskappe

Vakgebiede = 26

Respondente = 186 = 22,8 %

Dewey klassifikasienommer
600

Agrariese Voorligting 3

Agronomie 1

Bedryfsadministrasie 5

Bedryfekonomie 9

Boubestuur 3

Bourekenkunde 1

Dieetkunde 1

Elektronika 6

Farmakologie 7

Farmasie 7

Fisioterapie 2

Geneeskunde 37

Grondkunde 5

Hortologie 2

Huishoudkunde 8

Ingenieurswese 30

Landbou 16

Metallurgie 1

Psigiatrie 2

Radiologie 2

Rekenaarwetenskap 2

Rekeningkunde en Ouditkunde 10

Tandheelkunde 9

Veeartsenykunde 5

Verpleegkunde 10

Voedselwetenskap 2

BYLAE C: VYF MOONTLIKE VOORSIENINGS WAARVOOR 'N MULTIDISSIPLINÆRE TYDSKRIF VOLGENS RESPONDENTE VOORSIENING BEHOORT TE MAAK IN PRIORITEITSORDE.

Tabel 1

MATE WAARIN DAAR (IN PRIOTITEITSORDE) VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD VIR SELFSTANDIG ONTWIKKELENDE VAKGEBIEDE WAT NIE 'N EIE TYDSKRIF HET NIE VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN VOORSIENING						Geen respons	Totaal	Rela-* tiewe waarde
	1	2	3	4	5				
Geesteswetenskappe N=242	46 19,0	17 7,0	46 19,0	17 7,0	19 7,9	97 40,1	242 100	202	
Sosiale wetenskappe N=193	33 17,1	18 9,3	54 28,0	14 7,3	13 6,7	61 31,6	193 100	228	
Eksakte wetenskappe N=195	28 14,4	11 5,6	33 16,9	15 7,7	17 8,7	91 46,7	195 100	169	
Tegnologiese wetenskappe N=186	39 21,0	10 5,4	32 17,2	14 7,5	7 3,8	84 45,2	186 100	197	
TOTAAL N=816	146 17,9	56 6,9	165 20,2	60 7,4	56 6,9	333 40,8	816 100	199	

* Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 1 met 5, onder 2 met 4, onder 3 met 3, onder 4 met 2 en onder 5 met 1 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel 11

MATE WAARIN DAAR (IN PRIOTITEITSORDE) VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD VIR TUSSENGBIEDE (INTERDISSIPLINêR) WAT BY MEER AS EEN DISSIPLINE KAN TUISHOORT VOLGENS VAKGBIEDE

VAKGBIED	MATE VAN VOORSIENING						Geen respons	Totaal	Relatiewe waarde*
	1	2	3	4	5				
Geesteswetenskappe N=242	64 26,4	55 22,7	31 12,8	9 3,7	4 1,7	79 32,6	242 100	270	
Sosiale wetenskappe N=193	62 32,1	54 28,0	22 11,4	7 3,6	2 1,0	46 23,8	193 100	315	
Eksakte wetenskappe N=195	59 30,3	40 20,5	15 7,7	7 3,6		74 37,9	195 100	264	
Tegnologiese wetenskappe N=186	50 26,9	45 24,2	13 7,0	4 2,1	2 1,1	72 38,7	186 100	238	
TOTAAL N=816	235 28,8	194 23,8	81 9,9	27 3,3	8 1,0	271 33,2	816 100	276	

* Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 1 met 5, onder 2 met 4, onder 3 met 3, onder 4 met 2 en onder 5 met 1 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel III

MATE WAARIN DAAR (IN PRIOTITEITSORDE) VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD VIR MULTIDISSIPPLINêRE BESKOUINGS (FOKUS OP EEN PROBLEEM VANUIT VERSKILLENDÉ VAKRIGTINGS) VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN VOORSIENING					Geen respons	Totaal	Rela-* tiewe waarde
	1	2	3	4	5			
Geesteswetenskappe N=242	66 27,3	52 21,5	23 9,5	13 5,4	3 1,2	85 35,1	242 100	263
Sosiale wetenskappe N=193	60 31,1	46 23,8	23 11,9	8 4,1	4 2,1	52 26,9	193 100	297
Eksakte wetenskappe N=195	39 20,0	42 21,5	23 11,8	5 2,6	6 3,1	80 41,0	195 100	230
Tegnologiese wetenskappe N=186	41 22,0	30 16,1	28 15,1	4 2,1	3 1,6	80 43,0	186 100	225
TOTAAL N=816	206 25,2	170 20,8	97 11,9	30 3,7	16 2,0	297 36,4	816 100	262

* Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 1 met 5, onder 2 met 4, onder 3 met 3, onder 4 met 2 en onder 5 met 1 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel IV

MATE WAARIN DAAR (IN PRIOTITEITSORDE) VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD
VIR SEMI-WETENSKAPLIKE BERIGGEWING VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN VOORSIENING						Geen respons	Totaal	Rela-* tiewe waarde
	1	2	3	4	5				
Geesteswetenskappe N=242	9 3,7	17 7,0	12 5,0	49 20,2	42 17,4	113 46,7	242 100	119	
Sosiale wetenskappe N=193	8 4,1	12 6,2	11 5,7	45 23,3	50 25,9	67 34,7	193 100	135	
Eksakte wetenskappe N=195	27 13,8	7 3,6	18 9,2	29 14,9	28 14,3	86 44,1	195 100	153	
Tegnologiese wetenskappe N=186	11 5,9	13 7,0	7 3,8	31 16,7	36 19,4	88 47,3	186 100	122	
TOTAAL N=816	55 6,7	49 6,0	48 5,9	154 18,9	156 19,1	354 43,4	816 100	132	

* Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 1 met 5, onder 2 met 4, onder 3 met 3, onder 4 met 2 en onder 5 met 1 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

Tabel V

MATE WAARIN DAAR (IN PRIOTITEITSORDE) VOORSIENING GEMAAK BEHOORT TE WORD VIR FOKUS OP SAKE RONDOM DIE VAKWETENSKAP VOLGENS VAKGEBIEDE

VAKGEBIED	MATE VAN VOORSIENING						Totaal	Relatiewe waarde
	1	2	3	4	5	Geen respons		
Geesteswetenskappe N=242	8 3,3	13 5,4	23 9,5	37 15,3	52 21,5	109 45,0	242 100	211
Sosiale wetenskappe N=193	4 2,1	9 4,7	19 9,8	46 23,8	47 24,4	68 35,2	193 100	258
Eksakte wetenskappe N=195	2 1,0	13 6,7	11 5,6	39 20,0	39 20,0	91 46,7	195 100	211
Tegnologiese wetenskappe N=186	3 1,6	4 2,2	12 6,5	30 16,1	38 20,4	99 53,2	186 100	192
TOTAAL N=816	17 2,1	39 4,8	65 8,0	152 18,6	176 21,6	367 45,0	816 100	218

* Vir berekening van die relatiewe waarde is die persentasies response onder 1 met 5, onder 2 met 4, onder 3 met 3, onder 4 met 2 en onder 5 met 1 vermenigvuldig, die uitkomste bymekaargetel en tot heelgetalle afgerond.

AANGEHALDE LITERATUUR

- ASSER, P.N. 1980. Unfortunately I have'nt yet figured out how to make that happen. In: Anthony, L.J. EURIM 4: European Conference on Innovation in Primary Publication: impact on producers and users, 23-26 March 1980. Palais de Congres, Brussels, Belgium. London : Aslib, pp. 60-62.
- CARSON, J. & WYATT, H.V. 1983. Delays in the literature of medical microbiology; before and after publication. Journal of documentation 39(3) : 155-165.
- CRANE, D. 1967. The gatekeepers of science: some factors affecting the selection of articles for scientific journals. American sosciologist. 3 : 195-201.
- DAY, R.A. 1976. Scientific journals: an endangered species. American Society for Microbiology news 42(5) : 288-291.
- DUTTA, S. 1982. Synopsis journals - communication media for a transition period. Annals of library science and documentation 29(2) :45-50.
- GARVEY, W.D. & GRIFFITH, B.C. 1971. Scientific communication: its role in the conduct of research and creation of knowledge. American psychologist 26 :349-362.
- GARVEY, W.D. & GRIFFITH, B.C. 1966. Studies of social inovations in scientific communication in psychology. American psychologist 21 : 1019-1036.
- GARVEY, W.D., LIN, N. & NELSON, C.E. 1970. Some comparisons of communication activities in the physical and social sciences. In: Nelson, C.E. & Pollock, D.K. Communication among scientists and engineers. Lexington : Heath Lexington, pp. 62-84.
- GOTTFREDSON, S.D., GARVEY, W.D. & GOODNOW, J. 1979. Scientific quality and the journal article publication process. In: Garvey, W.D., Communication: the essence of science. Oxford : Pergamon, pp. 231-255.
- HERSCHMAN, A. 1970. The primary journal: past, present and future. Journal of chemical documentation 10(1) : 37-42.
- KRONICK, D.A. 1976. A history of scientific and technical periodicals: the origin and development of the scientific and technical press, 1665 - 1790. 2nd. ed. Metuchen (N.J.) : Scarecrow.
- KUNYE, J.H. 1970. New developments in primary journal publication. Journal of chemical documentation 10(1) : 42-46.
- METZNER, A.W. 1975. Multiple use and other benefits of computerized publishing. IEEE transactions on professional communication PB-18(3) : 274-278 .

LITERATUUR

- MOULY, G.J. 1970. The science of educational research. New York : Van Nostrand.
- POWELL, R.R. 1985. Basic research methods for librarians. Norwood : Ablex.
- PLUG, C. 1987. Writing scientific articles. Bulletin of the academic staff - University of Durban-Westville 8(2) : 30-37.
- ROLAND, C.G. & KIRKPATRICK, R. 1975. Time lapse between hypothesis and publication in the medical sciences. New England journal of medicine 292 : 1273-1276.
- ROWLAND, J.F.B. 1981. Synopsis journals as seen by their authors. Journal of documentation 37(2) : 69-76.
- ROWLAND, J.F.B. 1982. Economic position of some British primary scientific journals. Journal of documentation 38(2) : 94-106.
- SENDERS, J. 1976. The scientific journal of the future. American sociologist 11 : 160-164.
- SENDERS, J. 1977. An on-line scientific journal. Information scientist 11(1) : 3-9.
- STIEG, M.F. 1983. Refereeing and the editorial process: the AHR and Webb. Scholarly publishing 14(2) : 99-102.
- SUBRAMANYAM, K. 1981. Scientific and technical information sources. New York : Marcell Dekker.
- SUBRAMANYAM, K. 1983. Scientific and technical journals: developments and prospects. Science and technology libraries 4(1) : 3-19.
- SUBRAMANYAM, K. & SCHAFFER, C.J. 1974. Effectiveness of 'letter journals'. New library world 75 : 258-259.
- ZIMAN, J.M. 1969. Information, communication, knowledge. Nature 224 : 318-324.

doc no 176846

copy nr 176851

R8,00